

Prezidentas apie vizitą Amerikoje

Kalbėdamas Vilniuje spaudos konferencijoje apie vizitą į Jungtines Amerikos Valstijas, Prezidentas A. Brazauskas pabrėžė, kad jis buvo lyg ir iš trijų dalių, pranešė ELTA. Pirmiausia, tai oficialūs susitikimai su užsienio valstybių vadovais, užsienio reikalų ministrais, tarptautinių organizacijų vadovais. Antrąją grupę sudarė susitikimai su verslininkystės, bankininkystės atstovais, o trečiąją - su Amerikos lietuviais. Nemažai dėmesio vizitui skyrė vietos masinės informacijos priemonės.

Prisimindamas susitikimą su JAV prezidentu Bilu Clintonu, Algirdas Brazauskas pasakė, kad jis buvo labai įdomus ir efektyvus. Susitikime pabrėžta, jog Lietuvai labai sunku išlaikyti ekonominę nepriklausomybę.

Lietuvos Prezidentas pageidavęs, kad JAV, taip pat tarptautinės organizacijos, kurios teikia finansinę ir kitokią pagalbą Rusijai, neužmirštų ir kitų šalių, tokių kaip Baltijos valstybės, kuriose sunki ekonominė padėtis ir kurioms reikalingos investicijos.

Susitikime su Lenkijos užsienio reikalų ministru K. Skubyszewski Lietuvos Prezidentui buvo pateikti keli pasiūlymai, kuriuos, pasak A. Brazauskos, numatyta apsvastyti jau artimiausiu metu. Buvo kalbama ir apie tolesnį bendradarbiavimą komunikacijų srityje, sprendžiant kelio "Via-Baltica" trasos tiesimo, taip pat įvažiavimo į Lietuvą ir Lenkiją palengvinimo galimybes.

A. Brazauskas pasakė, kad jis labai gražiai susitaręs su Stasiu Lozoraičiu dėl jo tolesnio darbo Italijoje.

Žurnalistams buvo pranešta, kad daug dėmesio susitikimuose su išeivijos atstovais buvo skiriama pilietybei. Pasaulio lietuvių bendruomenės vadovai įteikė pasiūlymus, kaip geriau spręsti šią problemą. Algirdas Brazauskas pareiškė, kad ši medžiaga bus išanalizuota ir perduota svarstyti Seimui. Jis nematęs kliūčių, dėl kurių nebūtų galima priimti tam tikrų lengvatų išeivijoje gyvenantiems lietuviams.

Prezidentas informavo žurnalistus, kad ateinančių metų pradžioje NATO generalinio sekretoriaus Manfredo Woernerio kvietimu jis ketina lankytis NATO būstinėje Briuselyje. Iki to laiko, tikriausiai, susiformuos mūsų tvirtesnė nuomonė kolektyvinio saugumo klausimais, pažymėjo jis.

Prezidentas Algirdas Brazauskas dalyvavo Vienoje įvykusiame pirmajame Europos Tarybos valstybių dviejų dienų susitikime.

Vyriausybės atsakymas į PLB pirmininko B. Nainio pastabas

Rugpjūčio 5 d. PLB valdybos vardu parašiau Lietuvos Ministrui pirmininkui Adolfui Šleževičiui raštą dėl dovaninių siuntų į Lietuvą muitavimo. To rašto ištraukus su atitinkamu prierašu pasiunčiau Jums. Dėkoju už išspausdinimą.

Jūsų išspausdintame mano rašinyje buvo ir toks sakiny: "Kai PLB valdyba gaus Ministro pirmininko atsakymą, paskelbs jį visuomenės žiniui..."

Atsakymas atėjo rugsėjo 3-čią. Pasiteiravęs, gavau leidimą tą atsakymą skelbti spaudoje.

Bronius Nainys
Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas

Gerbiamas pone Nainy, Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų laišką, pareikštas pastabas bei linkėjimus. Labai apgailestauju, kad rengiant naują nutarimą dėl muitų nebuvo atkreiptas dėmesys į išeivijos interesus. Vyriausybė neturėjo jokio tikslo apsunkinti išeivijos bendravimą su Lietuva. Apskritai norėčiau bent trumpai paaiškinti mūsų naująją muitų politiką.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuo š. m. liepos 15 d. pradėjo įgyvendinti naują muitų politiką, reguliuojančią prekių importą ir eksportą. Ji parengta vadovaujantis pasauline praktika ir standartais, atsižvelgiant į realią Lietuvos ekonomikos situaciją, ūkio subjektų interesus. Nauja muitų politika iš esmės buvo teigiamai įvertinta Tarptautinio valiutos fondo ekspertų. Ja siekiama skatinti prekių eksportą iš Lietuvos ir sudaryti sąlygas įmonėms plėsti gamybą, kurti naujas darbo vietas. Atsižvelgta ir į importo reikšmę plėto-

jant mūsų šalyje konkurenciją.

Suprantame, jog naujas Lietuvos muitų režimas tobulintinas. Metų pabaigoje muitų tarifai ir apmuitinamų prekių sąrašai bus peržiūrėti siekiant juos liberalizuoti.

Praėjusią savaitę (raštas pasirašytas 1993 09 03 - ELR) Vyriausybė, atsižvelgdama į išeivijos pageidavimus, papildė š. m. liepos 9 d. nutarimą ("Dėl muitų režimo fiziniams asmenims nustatymo" - ELR) Nr. 518 žemiau pateikiamu 2. 5. 8. punktu (t. y. be muto fizinis asmuo gali įvežti (siųsti) į Lietuvos Respubliką - ELR):

"2. 5. 8. pašto siuntas (iki 30 kilogramų), kurias pristato valstybinė įmonė "Lietuvos paštas" arba ūkio subjektai, įregistruotieji Lietuvoje bei pagal savo veiklos pobūdį turintys teisę gabenti siuntas ir sudarę sutartis su muitinės įstaiga.

Siunčiant pašto siuntas, galioja visi reikalavimai, kiek tai liečia daiktus (prekes), kurių įvežimas į Lietuvos Respubliką be atskiros leidimo yra draudžiamas, ir daiktus (prekes), kurių įvežimas į Lietuvos Respubliką yra apribotas".

Manychiau, kad šis punktas pašalins nesklandumus dėl išeivijos siuntų Lietuvai ir iš jos.

Dar šiek tiek norėčiau pakomentuoti priimtąjį nutarimą.

Nutarimas reguliuoja muitų politiką gyventojams. Įmonėms ir kompanijoms nustatyta kita tvarka, kuri yra gana liberali ir daugiausia apmuitinamas prekių importas, prekių eksportui muitai nustatyti tik žaliavoms.

Be muitų iš Lietuvos galima išvežti (išsiųsti) asmeninio naudojimo reikmenis, paveldėtą turtą, darbo įrankius, jeigu asmuo dirbo pagal sutartį Lietuvoje, savo turtą, jei asmuo išvyksta nuolat

gyventi kitoje šalyje, asmeninius daiktus ir kitus reikmenis, jeigu asmuo išvyksta mokytis, dirbti ir pan. ilgiau kaip 6 mėnesiams, šiuolaikinio meno kūrinius (ne senesnius kaip 40 metų) už sumą, ne didesnę kaip 250 JAV dolerių, vieną daiktą (prekę), kurio vertė didesnė kaip 50 JAV dolerių. Be to, be muitų galima išvežti (išsiųsti) daiktų (prekių), skirtų dovanoms, maisto produktų, būtinų kelionėje, už sumą, ne didesnę kaip 50 JAV dolerių.

Be muitų gyventojas gali įvežti į Lietuvą asmeninio naudojimo reikmenis, daiktus (prekes), skirtus dovanoms, maisto produktus ir daiktus (prekes), kurių įvežimas (atsiuntimas) į Lietuvą yra apribotas, už bendrą sumą, ne didesnę kaip 50 JAV dolerių. Be to, be muitų gyventojas gali įvežti (atsiųsti) paveldėtą užsienyje turėtą, darbo įrankius, jeigu asmuo atvyksta į Lietuvą pagal darbo sutartį arba į komandiruotę, savo turtą, jei asmuo gavo leidimą nuolat gyventi Lietuvoje ir t. t.

Taip pat nustatytos alkoholinių gėrimų, vyno, alaus, tabako gaminių, kavos, mėsos ir jos gaminių išvežimo ir įvežimo normos. Muitai prekėms, kurių įvežimas (išvežimas) ribojamas, už dalį, viršijančią nustatytas normas, imamas dvigubas, nustatytas už šiuos daiktus (prekes), už kitus daiktus (prekes) imamas vienas, nustatytas už tuos daiktus (prekes), pridedant 10 procentų jų vertės.

Tokia griežta tvarka nustatyta laikinai, kol nėra priimtas gyventojų pajamų deklaravimo įstatymas. Mat, kai kurie mūsų gyventojai spekuliuojimo tikslais įveža arba išveža didelius prekių kiekius, neįregistravę savo veiklos. Gaudami dideles pajamas, jie nemoka mokesčių. Civilizuotame pasaulyje tokių dalykų niekas netoleruoja. Priėmus pajamų deklaravimo įstatymą ir įvedus tvarką, bus priimti kiti sprendimai.

Kartu noriu atkreipti išeivijos dėmesį į tai, jog neapmuitinamos prekės, atsiųstos kaip labdara, ir pinigai.

Siekdama išvengti panašių nesuspatingų, Lietuvos Respublikos Vyriausybė laiku teiks reikiamą informaciją Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybai, siųs visus normatyvinius aktus, liečiančius išeiviją.

Tikiu, jog esama muitų tvarka nepablogins išeivijos ir Lietuvos Vyriausybės santykių.

Ko geriausios kloties Jūsų veikloje ir gyvenime.

Su nuoširdžia pagarba

Adolfas Šleževičius
Ministras Pirmininkas

Maskvoje prie merijos spalio 4 d.

V. Kuzmino (Itar-TASS-ELTA) nuotr.

Sovietų Sąjunga nebuvo atgaivinta

"Mes atėjome, kad atstatytume Sovietų Sąjungą", - taip pasakė jaunas leitenantas iš Omon grupės karių, kurie neseniai pasitraukė iš Lietuvos ir Latvijos ir kurie pasisiūlė Maskvoje saugoti Baltuosius Rūmus (parlamentą). Ten dar sovietų laikais išrinkti parlamentarai prisiekė kovoti iki galo ir nepasiduoti prezidento Jelcino šalininkams. Tie patys žmonės gynė rusų teises buvusiose sovietų respublikose ir ėjo prieš rusų kariuomenės atitraukimą iš Baltijos valstybių. Parlamento sukilimas prieš Jelcino vyriausybę labai išgąsdino Vakarų valstybes, kurios visiškai rėmė Jelciną kaip teisėtai išrinktą Rusijos prezidentą. Mat buvo didelė baimė dėl branduolinių ginklų sandėlių Rusijos žinioje. Vakarai pasitikėjo Jelcinu, be to, niekas negalėjo pasakyti, kokią vyriausybę gali sudaryti sukilimo vadai Aleksandras Ruckojus ir Ruslanas Chasbulatovas. Todėl nieko stebėtino, kad pasaulis pergyveno labai baimingą laiką, kol ta krizė tęsėsi. Vakarai nekalina Jelciną už jėgos naudojimą ir kraujo praliejimą, nes, sakoma, jis kitaip ir negalėjo pasielgti po to, kai parlamentas pradėjo puolimas. Pačioje Rusijoje nebuvo formos, kelias į privatizaciją ir rinkos prekybą bent laikinai pablogino žmonių gyvenimą, todėl nieko nuostabaus, kad buvo balsų grąžinti sovietiską sistemą.

Antrą spalio revoliuciją, kurią sukėlė komunistai ir kraštutiniai nacionalistai (fašistai, pasak Jelcino), numalšino kariuomenė. Dabar klausiam, kokius pažadus prezidentas davė kariuomenei už tą pagalbą.

Bet prezidento Jelcino rūpesčiai nesibaigė. Bus nelengva suvienyti kraštą, kuris yra labai susiskaldęs. Sunkiai pavyks organizuoti numatomus rinkimus į parlamentą gruodžio 12 d. Vieni reikalauja, kad būtų sulėtinta privatizacija ir demokratija, kad būtų palengvintas krašto žmonių gyvenimas pereinamajame prie naujos ekonominės tvarkos laikotarpyje.

Pasaulis stebės, ką Jelcinas padarys su revoliucionieriais, ypač jų vadais - buvusiu viceprezidentu Ruckojumi ir parlamento pirmininku Chasbulatovu, kurie anksčiau yra buvę geri Jelcino draugai.

Mečys Bajorinas
Londonas

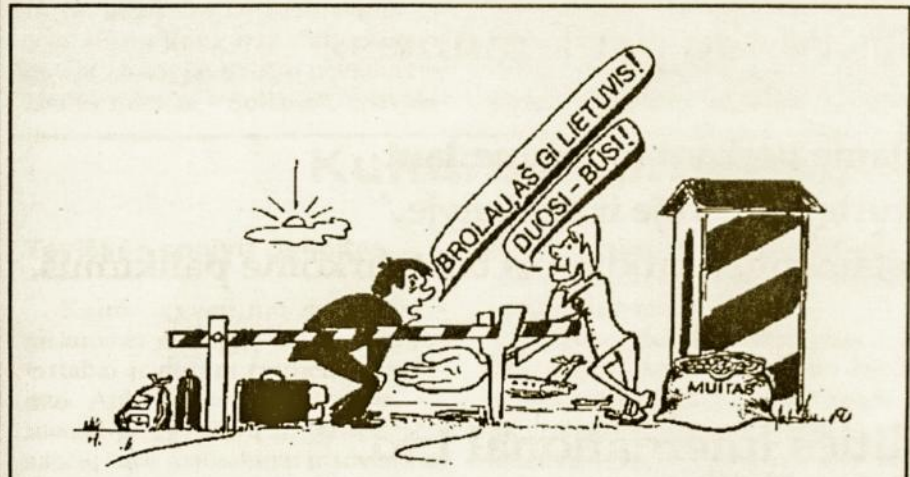
ELR: 8 puslapyje tradiciniame skyrelyje "Pasaulyje" skelbiamos kitos žinios iš įvairių kraštų. Mečys Bajorinas - ilgametis to skyrelio rengėjas. "EL" apžvalgininkas. Priminsime skaitytojams, kad jis - vienas iš Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos steigėjų, tvarkė Londone 1947 m. lietuvių leistą "Užsienio ir vidaus žinių biuletinį", iš kurio išaugo "Europos lietuvis".

Medikamentai iš Lietuvos nukentėjusiems Maskvoje

10 tūkstančių sterilių bintų, 5 tūkst. baralginio ampulių ir kitų analgetikų, 100 tūkst. kraujo perpylimo sistemų - tokią medikamentų siuntą nukentėjusiems kruvinuose Maskvos įvykiuose paruošė Lietuvos sveikatos apsaugos ministerija. Pusė šios labdaros siuntos, kurios vertė - apie 100 tūkst. litų, jau spalio 4 d. lėktuvu pasiekė Maskvą.

Eltos korespondentei pasakė Lietuvos sveikatos apsaugos ministro pavaduotojas Antanas Vinkus.

Į Maskvą traukiniu "Lietuva" išgabentoje labdaros siuntoje buvo ir Respublikinio kraujo centro "Kraujas" 5 litrai albumino, kurio prašė Rusijos sostinės medikai ir 300 plastikinių maišelių kraujui paimti.

Štai kaip Lietuvos ir išeivijos santykius pavaizdavo žinomas šaržų piešėjas žurnalistas Adolfas Uža.

Viename iš artimiausių "EL" numerių plačiau papasakosime apie A. Užą, paskelbsime jo piešinius.

Po dvidešimt metų

Mstislavas Rostropovičius ir Saulius Sondeckis su sūnumis. Beje, Lietuvos kamerinio orkestro vadovą Saulių Sondeckį ir maestro sieja artima kūrybinė draugystė, o orkestro violončelistė Silvija Sondeckienė yra M. Rostropovičiaus mokinė.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Mstislavo Rostropovičiaus atvykimas išties buvo nepaprastas įvykis Vilniuje vykusiame Haydn-Schuberto muzikos festivalyje. Maestro ir Vašingtono simfoninio orkestro koncertas Vilniuje - tai gastrolių po Maskvą, Sankt Peterburgą, Rygą ir Taliną dalis. Beje, šį kartą, kaip ir rugpjūčio pučo Maskvoje dienomis, M. Rostropovičius atvyko į Rusiją jai sunkiu metu ir ne tik kad nenutraukė savo gastrolių, bet surengė koncertą Raudonojoje aikštėje. "Žaviuosi savo tautos laikysena", pasakė jis. Kalbama, jog maestro galvoja grįžti gyventi į Rusiją.

Šiomet M. Rostropovičius atsiveikina su Vašingtono simfoniniu orkestru, kuriam jis vadovavo 17 sezonų, nes nori turėti daugiau laisvo laiko įvairiapusiškesnei veiklai. Maestro darbotvarkė jau suplanuota iki 1997 metų, joje kelių pasaulinių operų premjeros, penki niekada dar neskambėję koncertai violončelei (tarp jų - O. Mesiano beveik baigtas koncertas obojui, violončelei ir fortepijonui). M. Rostropovičius paskaičiavo, jog yra pristatęs pasauliui daugiau kaip 75 violončelės kūrybinių premjeras. "Norėčiau pasiekti šimtą iki pasitraukiant nuo scenos", pasakė maestro.

M. Rostropovičiumi Lietuvoje visada buvo žavimasi iš tolo, daug kas jį buvo girdėję, kiti ir matę - 1972-aisiais jis koncertavo Vilniuje, Kaune

ir Šiauliuose, o 1973-aisiais Operos ir baleto teatre pastatė Dž. Pučinio "Toską", kurioje dalyvavo ir jo žmona G. Višnevskaja. Po dvidešimties metų atvykęs į Lietuvą maestro paskė, jog seniai norėjo atvykti į Baltijos šalis, kurias mylės visa širdimi. Šeštadienio vakarą Operos ir baleto teatro salėje M. Rostropovičiaus diriguojamas Vašingtono nacionalinis simfoninis orkestras grojo F. Schuberto "Nebaigtąją simfoniją" (maestro sakė, jog į šį kūrinį jis įdėjęs tiek sielos, jog nacionalinio orkestro skambėjimas visiškai atitinka tai, ką norėjęs pasiekti). D. Šostakovičiaus Koncertą fortepijonui Nr. 1 atliko Nobelio premijos laureato rašytojo A. Solženycino 21-erių metų sūnus Ignatas. M. Rostropovičius jį įvertino kaip puikų pianistą, jau pradėjusį savo kūrybinę karjerą. Mstislavas Rostropovičius publikai pristatė premjerą - Alfredo Schnittkes Simfoniją Nr. 6. Įspūdingiausia koncerto dalis - po oficialios programos. Po audringų ovacijų maestro padirigavo dar 5 kūriniai: P. Čaikovskio melodramą iš muzikos pasakų "Snieguolė", Ž. Ofenbacho uvertiūrą "Paryžiaus gyvenimas", Ž. Bize "Adagietto", S. Prokofjevo Tebaldo mirties sceną iš baleto "Romeo ir Džiuljeta", Johno Philipo Sousa maršą "The Stars and Stripes Forever"

ELI

Antrasis Konstitucinio Teismo sprendimas

Išnagrinėjęs antrąją bylą, Konstitucinis Teismas pripažino, kad šių metų birželio 10 d. Seimo nutarimas neįtraukti į Seimo darbų programą dešimtosios opozicijos parengto nutarimo projekto dėl Seimo nario K. Bobelio mandato nutraukimo neprieštarauja Lietuvos Konstitucijai.

Grupė Seimo narių pareiškime Konstituciniam Teismui teigė, kad Seimo nario įgaliojimai nutrūksta, kai rinkimai pripažįstami negaliojantys arba šiurkščiai pažeidžiamas Rinkimų įstatymas. Taip esą ir atsitikę K. Bobelio atveju, bet Seimas atsisakęs svarstyti tą klausimą. Seimo pirmininko pavaduotojas J. Bernatėnis, atstovavęs teisme suinteresuota-

jai pusei, sakė, kad mandatų atėmimo ir suteikimo klausimus sprendžia Vyriausioji rinkimų komisija, kuri K. Bobelio mandatą pripažino teisėtu. Todėl Seimas negalėjęs pakeisti to sprendimo.

"Lietuvos aidas" pranešė Seimo opozicijos atstovo V. Žiemelio nuomonę, kad labai svarbu, jog Seimo protokolinis nutarimas atsisakyti įtraukti į darbų programą Tėvynės Santaros paruoštą nutarimo projektą dėl K. Bobelio įgaliojimų nutraukimo laikomas teisiniu aktu. Pasak advokato I. Kaganio, tai atveria kelią tolesniam šio klausimo nagrinėjimui Konstituciniame Teisme.

ELI

Vilniuje lankėsi delegacija iš Kaliningrado

Vilniuje Vyriausybės rūmuose įvyko premjero A. Šleževičiaus ir Kaliningrado srities administracijos vadovo J. Matočkino susitikimas. Aptarti vizų režimo nustatymo, prekybos, tranzito, karinių pervežimų, oro erdvės kontrolės klausimai.

J. Matočkinas brifinge žurnalistams susitarimus su Lietuva vertino kaip vieną iš derybų tarp Rusijos ir Lietuvos elementų. Pažymėjęs, kad susitikime vyravo tradicinė bendradarbiavimo dvasia, jis pasakė, jog nebaigtas spręsti problemas toliau nagrinės ekspertų grupės.

Šiuo metu Kaliningrado sričiai aktualiausias yra krovinių ir keleivių pervežimo Lietuvos teritorija problemos bei vizų režimas.

Buvo aptartos ir tautinių bendrijų problemos. Sutarta, kad šiuo klausimu, kaip ir dėl ekonominių misijų Vilniuje bei Kaliningrade atidarymo, dar

padirbės ekspertai, o dėl konsulato Kaliningrade jau imtasi konkrečių veiksmų - laukiama atvykstant Lietuvos vicekonsulo.

J. Matočkinas sakė, kad, esant dabartinei Lietuvos Vyriausybei, imta aktyviau kurti bendras įmones - šiuo metu jų esama apie dvi dešimtis. Susitikime buvo kalbama apie galimybę įsteigti bendrą paskolų ir draudimo įstaigą.

Konkretus šio susitikimo rezultatas - susitarimas, kad Lietuvos transporto galės važiuoti per Rusijos ir Lenkijos pasienio punktus Kaliningrado srityje, per juos galės vykti ir Lietuvos piliečiai su diplomatiniais pasais.

Atsakydamas į klausimą apie K. Donelaičio muziejaus Kaliningrade ateitį, J. Matočkinas žurnalistams sakė, kad srities administracija jam rekonstruoti ir išlaikyti ne tik nedarys jokių kliūčių, bet ir skirs lėšų.

SEPTYNIOS DIENOS

Sovietų nebėra, bet jų sukurtas liūnas liko

"Apžvalga" (Nr. 39) paskelbė interviu su išeivijos Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos komiteto pirmininku, matematikos profesoriumi Česlovu Masaičiu "Išbrisisime iš sovietinio liūno".

Prisiminęs, kaip pokaryje pateko į Vokietiją, kaip M. Krupavičiaus paragintas dirbo VLIK'o taryboje ir rūpinosi pabėgėlių reikalais, tautiečių emigracija į Australiją, D. Britaniją, Vokietiją, kaip pats pateko į Ameriką, Č. Masaitis pasidalina pastebėjimais apie nūdienos gimtinę. Jis sako: "Iš lietuvių spaudos atrodo, kad Lietuvoje yra per daug atšiaurios nesantaikos, kritika remiasi ne faktais, daugiau kritikuojamos asmens savybės. Man atrodo, kad krikščionys demokratai elgiasi kitaip. (...) Būkime apdairūs, būkime pastabūs, gyvenimas susideda iš faktų, stebėjimo faktus. Tie faktai, kurie nesiderina su krikščioniškais principais, turi būti peikiami, bet kultūringai peikiami. O tie, kurie derinasi, turi būti gėrimai ir branginami. Tai yra labai svarbu. Man atrodo, kad Lietuvoje per daug asmeninių ginčų, ypač politikoj, ir nenuoširdumo. Iš spaudos susidaro įspūdis: jeigu būčiau šitaip padaręs, būtų priimtina, bet kadangi padarei tu, tada peiktina. Tai nenaudinga nei tam, kurį peikia, nei visam kraštui. Turime dėkoti Dievui, kad atsiranda žmonių, galinčių ką nors nuveikti. Mums juk teko toks sunkus laikas. Ne todėl, kad šiuo metu trūksta pajamų, ir net ne todėl, kad yra daug nesąžiningų žmonių, kurie piktinaudžia ekonominėmis priemonėmis, netgi nusikaltėlių. Pats didžiausias sunkumas - kaip išbristi iš sovietinio liūno? Sovietų nebėra, bet jų sukurtas liūnas liko. Tai precedento neturintis atvejis. Mes neturime pavyzdžių, kaip pakeisti savo gyvenimą, kaip pereiti iš marksistinės nesąmonės į asmens vertybes pripažįstančios visuomenės santykius. To negalime išspręsti vien išmintimi. Tai yra kūryba. Turime sukurti naują būdą, naujas priemones, ir niekas mūsų čia negali pamokyti".

Reikalinga pagalba išeivijai

"Lietuvos ryto" dienraščio "Laiko ženklų" vedamajame 10 07 aptariami Lietuvos ir išeivijos santykių reikalai.

Nurodoma, kad "problemiškas tapo ne vien išeivijos dalyvavimas praktiniame Lietuvos gyvenime, bet ir jos pačios tolesnis išlikimas diasporoje. Po to, kai Lietuva tapo vėl nepriklausoma valstybė, tautiškoji ideologija, padėjusi palaikyti lietuviškumą užsienio, tarytum nebeteko ankstesniojo svorio. Asimiliaciniai procesai įgyja kitokį pagreitį. Senoji karta vis labiau retėja. Jaunosios kartos orientacijos kinta. Naujoji emigracijos banga yra jau visai kitokio pobūdžio, jinau vargu ar padės palaikyti tautinio išeivijos tęstinumo gyvybę.

Todėl kalbėdami apie išeivijos pagalbą Lietuvai, mes kartu turime aiškiai matyti ir suvokti, jog reikalinga ir pačios Lietuvos pagalba savajai išeivijai".

"Lietuvos ir lietuviškosios išeivijos santykiai yra savaip komplikuoti ekonominiu, politiniu, kultūriniu požiūriais, - toliau rašo "Lietuvos rytas". - Lietuvoje būdinga tikėtis iš išeivijos ryškios ekonominės pagalbos (vienokia ar kitokia forma).

Tačiau šios viltys yra perdėtos, kadangi ekonomiškai išeivija nėra tiek pajėgi, kad galėtų lemti dalyvauti atkuriamosios valstybės ekonomikoje. Todėl tikslingiau yra ne tiek tikėtis ekonominio išeivių įnašo, kiek puoselėti pačios Lietuvos sugebėjimą pasitelkti išeivius, kuriant ir realizuojant tarptautinės ekonominės politikos projektus."

Baltijos kraštuose daugėja eismo nelaimių

Teisėtvarkos ir teisėsaugos savitrašė "Sargyba" (Nr. 36) skelbia kelių policijos valdybos vyresniojo komisaro Ramučio Olekos įspūdžius iš kelionės Skandinavijos šalyse.

"Šiaurės šalių saugaus eismo taryba (į ją įeina 8 šalys) pradėjo šefuoti Baltijos valstybes. Jau pavašarį Jūrmaloje buvo surengtas pirmasis, labiau teorinis seminaras. O

šįkart mes domėjomės praktiniais darbais... (...) Po Jūrmalos susitikimo Šiaurės tarybos atstovai lankėsi Baltijos kraštuose ir dabar pateikė pirmąsias pastabas. Baltijos valstybėse vykstant socialiniams pertvarkymams smarkiai daugėja avarijų. Tiesa, jų 2-3 kartus mažiau negu Rytų Europoje, bet 8-10 kartų daugiau negu Vakarų Europos šalyse. Beje, Skandinavijos valstybėse - šis rodiklis vienas žemiausių pasaulyje.

Avarijų priežastys dažniausiai yra greičio viršijimas, nemokšiškas ir agresyvus jaunų žmonių bei asocialių asmenų elgesys prie vairo, nepatenkinamas jaunų vairuotojų mokymas, techniška netvarkingos transporto priemonės. Be to, mūsų piliečiai dar neseniai važinėjo palyginti lėtaeigėmis Rusijos mašinomis. O dabar jas išstumia iš Vakarų šalių parsigabenti greitieji automobiliai, kuriuos ne kiekvienas moka valdyti. Baltijos šalyse gana nesaugiai jaučiasi pėstieji, dviratininkai, nes trūksta dviračių takelių, netinkamai įrengti šaligatviai."

Rusija turi ne tik atlyginti žalą, bet ir gražinti skolas

Tokią mintį savaitraštyje "Amžius" (Nr. 40) išsako Seimo narys Povilas Jakučionis pastabose "Sąskaitos".

Autorius rašo: "Derybose svarbu atskirti Rusijos skolas Lietuvai nuo žalos atlyginimo. Rusija pirmiausia privalo Lietuvai gražinti pastaraisiais metais SSRS iš Lietuvos bankų pasisavintas lėšas, atlyginti už politinių kalinių ir tremtinių darbą Rusijos šachtose ir įmonėse, nes tos lėšos ir to darbo rezultatai liko Rusijai. Rusija turi gražinti iš Lietuvos išvežtas kultūros vertybes, archyvus (tarp jų ir KGB archyvus), Lietuvos metriką, nes jų vertės nei Rusija, nei SSRS nesukūrė. Toliau - Lietuvos auksas, Lietuvos ginkluotė, turtas, pastatai, "nusavinti" kitose pasaulio valstybėse. Visa tai yra Rusijos skolos Lietuvai, o ne derėjimosi objektas. Derėtis tinka dėl žalos atlyginimo, bet ne dėl skolų gražinimo".

CREDIT FACILITIES INTERNATIONAL LTD

- Siūlome iki 35% metinių palūkanų už indėlius metams ar ilgiau.
- Susitarus galime mokėti palūkanas pagal nurodymą asmeniui, esančiam užsienyje ar Lietuvoje.
- Stambių indėlių ilgesniam laikui palūkanas mokame pagal susitarimą.

Jūsų indėlių saugumą garantuoja Lietuvos įstatymai ir šalies bankų patikimumas.

- Tarpininkaujame perkant ir parduodant nekilnojamąjį turtą Lietuvoje ir užsienyje.
- Vykdomė testamentų nurodymus bei tvarkome palikimus.

Kreiptis:

Credit Facilities International Ltd,
A. Strazdelio 1, 2600 Vilnius.
Tel. 61 18 79. Fax 61 49 84.

In memoriam Viktoras Vizgirda

Rugsėjo pabaigoje į tėvynę grįžo vienas iš didžiųjų Lietuvos meno vardų - dailininkas Viktoras Vizgirda. Deja, gyvam esant nebuvo lemta išsipildyti šiai jo svajonei. 89-erių metų dailininkas 1993-ųjų metų vasarą mirė JAV, kur ir gyveno emigracijoje. Urną su jo palaikais į Lietuvą atvežė našlė Elena Vizgirdienė, marti Birutė Reivydaite-Vizgirdienė ir sūnus Rimgaudas. Spalio 5 d. V. Vizgirda palaidotas Vilniaus Antakalnio kapinėse šalia savo kolegos, draugo, skulptoriaus Juozo Mikėno.

Dailininkas dramatiškomis aplinkybėmis turėjo išvykti iš tėvynės 1944-aisiais. Prieš pat išvykimą V. Vizgirda lankėsi Dailės muziejuje, kur buvo rengiama jo paroda, bet taip ir nesulaukė jos atidarymo.

Gyvendamas Amerikoje Viktoras Vizgirda niekada nesiekė šios šalies pripažinimo. Po vienos parodos Bostone dailininkas buvo teigiamai įvertintas dailės kritikų, bet žinodamas, jog meno galerijos labai komerciškai žiūri į menininkų darbus, jis atsisakė tolimesnės karjeros. Be to, nemėgdavo parduoti savo paveikslų, nes tikėjo, jog visi jo darbai kažkada pateks į Lietuvą, gyvas būdamas atsiuntė tris suintas savo paveikslų. Jo svajonėse ir vizijose nuolat buvo Lietuva.

Trumpam sugrįžo į tėvynę 1966 metais. Tada jis - pirmasis išeivijos menininkas - atvyko į savo parodos atidarymą Vilniuje, Dailės muziejuje, kuriam ir padovanojo parodoje eksponuotus darbus, surinktus iš visos Lietuvos. Prisimindama šį susitikimą su Viktoru Vizgirda, dailėtyrininkė Irena Kostkevičiūtė pasakė, jog Lietuvos dailininkams jis atsivėrė kaip stebuklas meno pasaulyje. Nors po apsilankymo tada dar sovietinėje Lietu-

voje dailininkas buvo puolamas išeivijos spaudoje, okupuotame krašte gyvenantiems lietuviams tai buvo pirmasis ryšys su emigracijoje gyvenančiais iškiliaisiais Lietuvos menininkais, padaršimas kūrybai. Viktoras Vizgirda jau tada lietuvių dailininkų darbuose išvelgė pasipriešinimą, nesusi-taikymą su esama tikrove. Po to į tėvynę išdrįso atvykti vis daugiau ir daugiau išeivijos menininkų.

Viktoras Vizgirda prieškarinio Lietuvos meno raidoje buvo viena ryškiausių, lyriškiausių tapybos asmenybių, apdovanota skvarbaus intelekto ir menininko spontaniška jėga. Būdamas "Arso" grupėje, kartu su kitais jos nariais Viktoras Vizgirda formavo Lietuvos moderniosios dailės koncepciją: išlaisvinti tapybą nuo angažavimo, ideologinių, istorinių ir kitokių užduočių, suteikti jai individualios išraiškos formą, panaudojant spalvų įtampą, šviesos išdėstymą, plastikos meną priartinant prie poezijos ir muzikos. Pasaulio meną jis jungė su gaivališka liaudies menininko išraiška. Ankstesniuose kūrybos laikotarpiu Viktoro Vizgirdos darbuose jaučiama prancūziškos mokyklos įtaka, vyrauja tamsios spalvos. 1936-1939 metais jis buvo Dailininkų sąjungos pirmininku. Vilnių grąžinus Lietuvai, V. Vizgirda atkūrė Dailės akademiją ir tapo pirmuoju jos rektoriumi. Tie metai - jo kūrybos pakilimas: atgauto Vilniaus peizažai. Emigracijos laikotarpiu dailininko paveikslai prašviesėjo, įgavo ryškių spalvų ir vitališkumo, išsilaivino, abstrakcionizmo.

Pasitraukęs iš Lietuvos V. Vizgirda dėstė Freiburgo dailės mokykloje, vėliau rašė svarbius dailės kritikos straipsnius išeivijų spaudoje. Atsiminimus apie vyrą pasakojusi jo našlė

Viktoras Vizgirda. "Autoportretas".

Elena Vizgirdienė pažymėjo, jog visą gyvenimą jam rūpėjo tik menas ir Lietuva, "jis turėjo nedaug artimų žmonių, mažai šnekėdavo ir nuolat mąstydavo". Dailėtyrininkė I. Kostkevičiūtė pavadino Viktorą Vizgirdą okupuotos Lietuvos meno atašė išeivijoje.

Viktoro Vizgirdos darbai pastovioje ekspozicijoje Lietuvos dailės muziejuje buvo nuo 1945 m., vėliau papildyti 1966 m. kolekcija. Be to, yra paveikslų A. Galdiko bei M. K. Čiurlionio galerijose (pagal pastarosios įsta-

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

tus, sukaupia kolekcija po nepriklausomybės atgavimo atiteks Lietuvai).

Šį rudenį Viktoro Vizgirdos šeima, vykdydama dailininko valią gyvam ar mirusiam grįžti į Lietuvą, atvežė ir puslėmį jo darbų, kurie kartu su dokumentine medžiaga apie kūrėją eksponuojami Dailės muziejuje. Amerikoje liko nemažas dailininko archyvas. Vienas žymiausių Lietuvos dailininkų amžinam poilsiui sugrįžo į savo miestą...

Erika Umbrasaitė

Saulės miestas - Soliaris

"Neverk, saulė patekės ir vėl bus giedras dangus; ir neslėpk akių nuo Dievo, nes kaip gi kitaip jis mus susiras"... Bene geriausiai pasauliui žinomas rusų dainininkas Borisas Grebenščikovas, tą vakarą gastroliavęs Vilniuje ir visai netikėtai po paskutinio koncerto atvykęs į Operos ir baleto teatrą, šia savo daina lyg įprasmino idėją, dėl kurios teatre rugsėjo 28 d. buvo susirinkę nemažai žmonių. Tai pirmoji akcija, skirta "Saulės miestui - Soliarui", simboliškai pavadinta "Mes esame". Koncertas-miksas sutraukė mažas ir dideles "žvaigždes": vienas kito neužgoždami jame dalyvavo ir pradedantys - M. K. Čiurlionio meno mokyklos baleto trupė, ir profesionalūs Vilniaus baleto artistai, roko muzikantai ir operos dainininkai, "Dainų dainelės" konkurso nugalėtojai etc.

Vaikiškas "ačiū" reiškia daugiau negu pinigai. Šia idėja vadovaudamiesi susirinko turtingi - finansiškai, intelektualiai, dvasiškai - žmonės, sukūrė visuomeninę organizaciją "Progresyvi žmonija" ir nusprendė įgyvendinti drąsą idėją - Vilniuje įsteigti savą, lietuvišką Disneilendą. Iš keturių šimtų konkurse dalyvavusių žmonių laiškų jie išrinko pavadinimą "Saulės miestas - Soliaris", o dvide-

šimt penkiems konkurso lauretams įteikė diplomus ir dovanas - kelionę į Eurodisneilendą Prancūzijoje. Vaikų miesto pavadinimo filosofinę prasmę Vilniaus nekilnojamo turto biržos prezidentas ir šios idėjos iniciatorius V. Mitrochinas aiškino taip: "Lietuvoje trūksta saulės - čia dažniausiai lyja. O saulė - tai šilumos ir gėrio simbolis. Neveltui sakoma - saulėta vaikystė. Galbūt, sukūrę Saulės miestą, mes padarysime savo vaikus laimingesnius. Galbūt mūsų karta yra tokia ribota, kad neturėjome tikros vaikystės."

Nuo 1960 m. Vilniaus miesto generaliniuose planuose yra numatyta vieta vaikų žaidimų ir atrakcionų parkui Kalvarijų gatvės rajone. Tačiau dabar ši vieta nepaprastai ekologiškai užteršta, aplinkui nemažai gamyklų. Ekologinius tyrimus joje atlikus danų firma, tvarkysianti ir Zoknių aerouostą. O šiaip 100 ha žemės plotas - unikalus geologine darma, jame yra natūralus tvenkinys etc. "Progresyvosios žmonijos" vadovai tikisi, jog tie trylia savininkų, kuriems dabar priklauso žemė (nors jie apie tai jau seniai yra pamiršę) ir savivaldybė, nedarys jokių biurokratiškų kliūčių, ir kitais metais čia jau galėtų būti pradėtos pirmosios statybos. Architektūrinis projektas pradėtas kurti dar

1986 m. Dabar architektas Eugenijus Gylis tobulina ankstesnįjį eskizinį variantą. Po nuomone, Eurodisneilendas yra pernelyg saldus ir amerikoniškas ("norisi iš jo išėjus įkvėpti gryno oro"). Pagal lietuvišką pasaką galima sukurti erdvinį scenarijų: veiksmas gali vykti ir po vandeniu, ir ant žemės. Kadangi Lietuvos klimatas dažnai būna nepalankus, miestas turėtų būti "po stogu" - po stikliniu gaubtu, kur niekada nelyja ir šviečia saulė. Pagrindinės gatvės atrakcionuose, lyg iš istorijos vadovėlio vaikai sužinotų apie pasaulį nuo Cheopso piramidžių laikų iki šių dienų. Saulės mieste kiekvienas vaikas galės pasijusti ir keliautoju, ir kino žvaigžde, ir atradėju ar kosmonautu. Kartą per metus bus rengiama Ugnies šventė, o kiekvieną vakarą - fejerverkų paradas, dažnai - autolenktynės ir oro balionų festivaliai. Ežeras, iš kurio vakarais išnirtų gintarinė piliis, taptų pasakos apie Jūrą ir Kastytį veiksmo vieta. Galbūt net pavyktų padaryti taip, jog šią istoriją galima būtų stebėti po vandeniu. Tokia mintis nustebino žurnalistus, bet jai jiems buvo atsakyta: be natūralaus avantiūrizmo čia nėra ką veikti.

Vaikystės ir šeimos kampelis bus ne tik Vilniuje, "Soliaris" pasakų

personažai keliaus po Lietuvos pajūri. Be to, "Saulės miestas" bus skirtas 20-25 mln. gyventojams Baltijos ir Rytų Europos šalyse.

Realiais ekonomisto paskaičiavimais, Saulės miestas turėtų kainuoti 200 mln. dolerių. Pusė lėšų būtų skirta atrakcionų miestelio statybai. Kitus pinigų galima panaudoti vaikiškosios industrijos vystymui: vaikų viešbučiams, bankams, žaislų ir tekstilės gamybai. Tai duotų pelną, todėl biuletų kainos nebūtų per didelės (Eurodisneilende bilietas kainuoja maždaug 20 USD), atsirastų galimybė finansuoti remtinoms šeimoms aplankyti Saulės miestą Soliarį. Įvertinus vietinę rinką, jos integravimąsi į pasaulines struktūras, manoma, jog Saulės miesto programa dabar yra viena stipriausių, kokias paruošė Lietuva. Todėl tikimasi užsienio bankų pagalbos. Beje, visko pradžia - privati iniciatyva ir rizika savais pinigais. Pirmųjų žingsnių rezultatai pradės ryškėti 1995 m., o baigti statybas planuojama 2003 m.

Galbūt koncertas Operos ir baleto teatre atkreips visuomenės dėmesį, o pats žodis Soliaris nebebus svetimas kasdieninėje kalboje. Kitas renginys - verslininkams. Jo metu bus pristatyta "Saulės miesto - Soliaris" programa, suteikta galimybė turtingiems žmonėms investuoti savo lėšas.

ELI

Kultūros darbuotojo užrašai

Tėviškos spalvų deficitas

Kaimo gyvenimo monotonija niekuomet neslegia, bet skatina savistabai ir doram rytdienos laukimui. Aplinka, kurioje būvama, visuomet pilna spalvų ir garsų, stebinančių savo natūralumu ir savitumu. Spalvos - tai muzika, o garsai - marga paletė, kaip žydi pieva, kaip prisiminimų gijos. Iš vaikystės

Tęsinys. Pradžia Nr. 30.

atgrįžta vakaronių dainų melodijos, motinos duonos kvapniai ir šiugžds upelės čiurlenimas.

Lygumų žemė, brandinanti svarias varpas, perjuosta ramiais kaspinėliais, pribarstyta giraičių ir gojelių - nenuobodi horizonto linija. Ji suksamba skausmingais pokario varpais ir nuolatinėmis tėvų ašaromis, kurios dažniausiai biro nemačiomis, bet sūdriai. Ir Perkūno perskeltas ažuolas, ir persteke nudaigota žuvis, ir apgaulinga vėjarodžio tyła regisi,

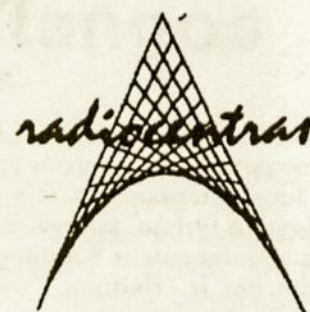
girdisi, matosi kaip prorgių ženklai, kurie mažai kalba, bet daug pasako.

Kai staiga nutilo dainos, visi sukluso, kas, kada ir kuo pripildys tylą, įsitvyrojusią prieklėčiuose ir priebutėliuose. Kur tas naujasis Mikalojus Katkus ir Balys Buračas? Su savo dorais gyvenimais ir nedidelėmis knygomis, apie kurias visų žinota, o vaikų net ilgėtasi. Jie buvo čia pat, apskui, netoliese, su vėjų gainiojamais rudens lapojais ir įsibėgijusiu vieškelio, vis nešančiu maldi-

ninkų minias į Šidlavos atlaidus. Ir, rodos, balana jau nebedeginama, ir vyžos susikempio užbalkio dulkėse. Tikta aičiū tiems Grinkiškio vidurinės mokyklos mokytojams, kurie laiku pasakė, priminė ir netgi ipareigojo - net ir patį mažiausią dvasinio pasaulio puslapį visuomet neštis su savimi, nes tai brangiausi tėviškos atminimai, kuriuos nevalia pamiršti, ties kuriais galima melstis, kuriuos sergėti - pareiga.

Rodos, ir pakanka tų tėviškos spalvų...

Aleksandras Šidlauskas
(Bus daugiau)

COMMERCIAL
RADIO STATION
IN VILNIUS,
LITHUANIA:

VILNIUS 101.0 FM
67.94 FM
24 hours (continuously)

KAUNAS 107.1 FM
67.67 FM
07.00 - 01.00

POP, ROCK
MUSIC,
NEWS, REPORTS,
ADVERTISING

400.000
LISTENERS DAILY

VOA EUROPE

Music and More

VILNIUS FM 105.6

VOICE OF
AMERICA -
EUROPE:

CONTEMPORARY
MUSIC,
U.S. AND WORLD
INFORMATION

IN ENGLISH -

CONTINUOUSLY
AND LIVE FROM
WASHINGTON, D.C.

VILNIUS 105.6 FM

150.000
LISTENERS DAILY

ADVERTISING
SERVICE OF

RADIOCENTRAS

AND

VOA EUROPE:

FAX: 370-2-269293
TLX: 261143 LOSC LT
PHONE: 370-2-429073
ADDR: RADIOCENTRAS,
P.O. BOX 1792,
VILNIUS
LITHUANIA

Išnuomojami

atskiri kambariai
ir butai
užsienio svečiams.

Mokestis valiuta.

Rašyti:
"Europos lietuvis"
Strazdelio 1
2600 Vilnius
Lietuva

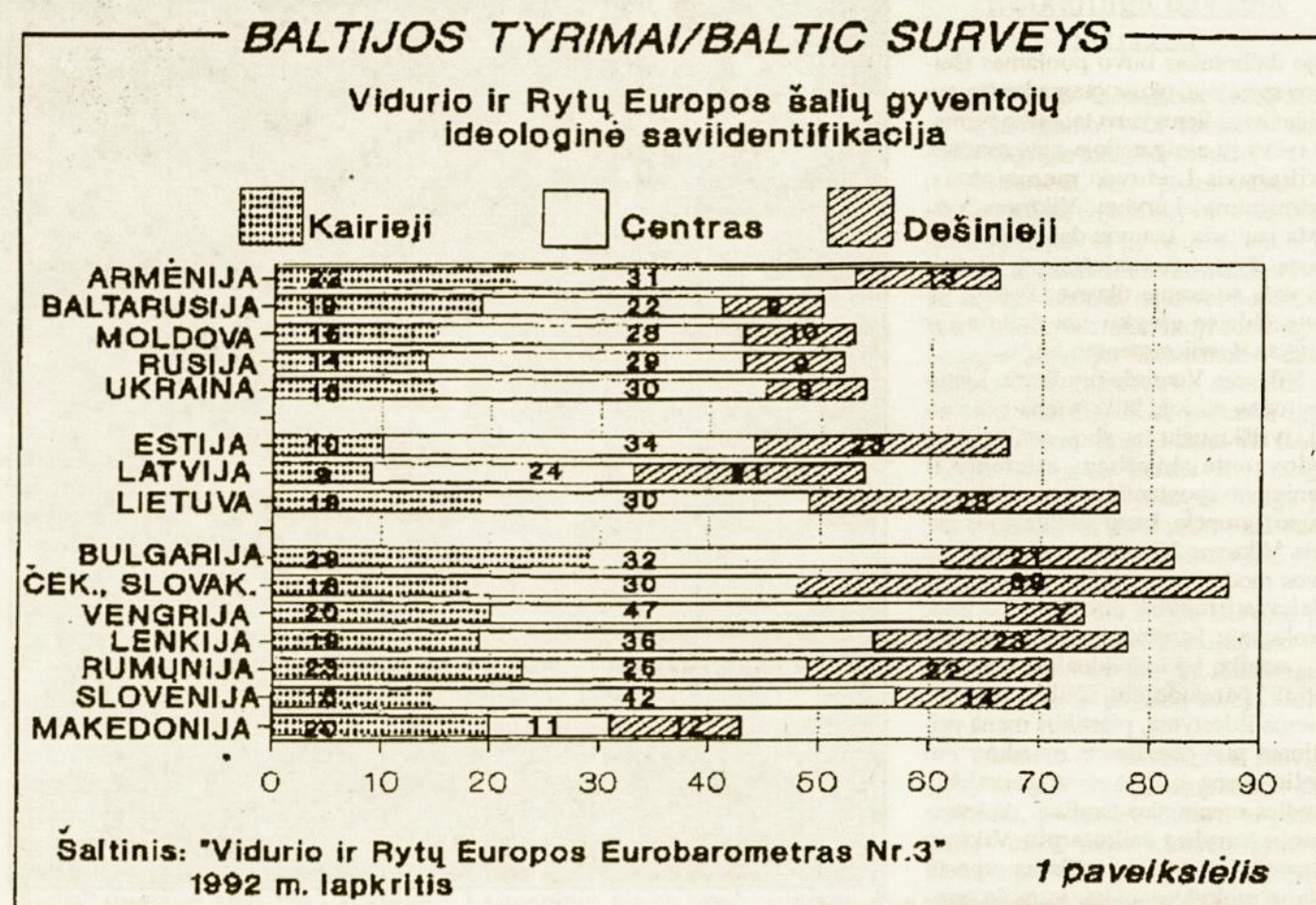
Kas yra dešinieji, kas - kairieji

arba Lietuvos žmonių ideologinė saviidentifikacija

Pažvelkime į kai kuriuos Lietuvos žmonių politinės sąmonės ypatumus. Juos aptardama aš remiuosi sociologinių tyrimų, kuriuos atliko Vilniaus universiteto Sociologijos laboratorijos ir "Baltijos Tyrimų" kompanija, duomenimis.

Žlugus pučui Maskvoje ir pasaulio valstybėms oficialiai pripažinus Lietuvos Respublikos atkūrimą, pasikeitė ne tik Lietuvos tarptautinė, bet ir vidaus situacija. 1991-ųjų rudenį galime laikyti lūžio laikotarpiu taip pat ir kalbėdami apie Lietuvos žmonių nuostatas bei nuotaikas. Tyrinėdami visuomenės nuomonę, nustatėme, kad iki tarptautinio Lietuvos pripažinimo mūsų žmonėms svarbiausi buvo politikos klausimai: politinės, ekonominės ir socialinės Lietuvos gyventojų nuostatos labiausiai sąlygojo požiūris į Lietuvos ateitį. Žmonės, skirtingai matę ateities Lietuvą, ne vienodai žvelgė ir į ekonomikos bei politikos pokyčius bei šių pokyčių socialines pasekmes. Taigi įvairių grupių skiriamasis bruožas buvo: "už nepriklausomą Lietuvą" ar "už vieningą ar kitokią Lietuvos priklausomybę SSSR".

Po pučo situacija pakito. Nepriklausomybės priešininkų skaičius ypač sumažėjo subyrėjus SSSR. Žmonių dėmesys nukrypo nuo tarptautinių Lietuvos situacijos aspektų prie vidaus politikos, kasdienio gyvenimo problemų. Visuomenė pradėjo sparčiai diferencijuotis politinių, ekonominių ir socialinių požiūrių pagrindu. Nuolatiniai gyventojų nuomonės tyrimai rodo, kad nuo 1991-ųjų rudens vienas iš geriausiai nusakančių atskiras nuostatas rodiklių, kaip ir kitose Europos šalyse, taip ir Lietuvoje - žmogaus ideologinė saviidentifikacija. Ji labiausiai susijusi su politinėmis nuostatomis ir politiniu elgesiu, atspindi žmogaus socialines vertybes (J. Hofrichter, I. Weller). Vienas iš labiausiai paplitusių būdų empiriškai įvertinti ideologinę saviidentifikaciją - vadinamoji dešimtbalė "kairės-dešinės" skalė. Šios skalės pagalba tyrimuose pritaikomas abstraktus principas, politikoje padedantis susiorientuoti ir bendrauti. Šis instrumentas leidžia individams susivokti greitai kintančioje socialinėje aplinkoje ir supaprastina politinės sistemos kompleksiskumą. Klasikinis S. Lipseto "kairiųjų" ir "dešiniųjų" apibrėžimas sako: "kairiaisiais mes laikome šalininkus tokių socialinių pokyčių, kurių tikslas - didesnė politinė, ekonominė ar socialinė žmonių lygybė; dešiniais laikomi pakankamai griežtos hierarchijos visuomenėje šalininkai, oponuojantys pokyčiams, vedantiems į didesnę

lygybę". Kai žmogus pats apibūdina savo požiūrą, naudodamas minėtą "kairės-dešinės" skalę, kalbama apie jo ideologinę saviidentifikaciją.

Vokiečių mokslininkai J. Hofrichter ir I. Weller, analizuodami palyginamųjų socialinių tyrimų Rytų ir Centrinėje Europoje ("Eurobarometro") duomenis, padarė išvadą, kad "kairės-dešinės" schema šio regiono šalyse pažįstama ir priimama. Palyginę šio regiono gyventojų ideologinę saviidentifikaciją ir jų politines pažiūras, vokiečių autoriai teigia, kad "kairės-dešinės" skalę dauguma šio regiono šalių gyventojų vartoja taip pat, kaip ir Vakarų Europos šalių gyventojai. Aišku, atskiros Vidurio ir Rytų Europos šalys skiriasi. Kalbant apie tai, kiek įvairių šalių gyventojams pažįstama "kairės-dešinės" politikoje sąvoka, kokia dalis kiekvienos šalies gyventojų yra linkusi ir sugeba apibūdinti savo ideologinę poziciją minėtoje skalėje, matyti, kad Lietuva yra tarp tų šalių, kurių gyventojams šios sąvokos geriausiai pažįstamos ir suvokiamos taip pat, kaip ir Vakarų Europoje. Mūsų penkerių metų tyrimų duomenys ir analizės patirtis parodė, kad ši saviidentifikacija "kairės-dešinės" atžvilgiu pastaruoju metu Lietuvoje yra svarbus politinės kultūros ir politinių nuostatų dinamikos rodiklis. Tam, kad aprašant visuomenę būtų galima naudoti "kairės-dešinės" schemą, būtina, jog tiek visuomenei, tiek visuomenės nuomonę veikiančiam politiniam bei kultūros elitui ši schema būtų pažįstama. Tai yra, reikia, kad žmonės, paprašyti apibūdinti savo požiūrą "kairės-dešinės" sąvokomis, suprastų, ko iš jų norima. Naudojimosi "kairės-dešinės" sąvokomis politikoje laipsnis (t.y., individo noras ir sugebėjimas nusakyti savo požiūrą minėtoje skalėje) tarp Vidurio ir Rytų Europos šalių 1992-ųjų gale aukščiausias buvo Čekijoje (88 proc.), Slovakijoje (83 proc.), Bulgarijoje (81 proc.), Lenkijoje (78 proc.), Lietuvoje (77 proc.) ir Vengrijoje (74 proc.). Šiose šalyse jis buvo toks pat, kaip Europos Bendrijos šalyse: ten žemiausias lygis - Italijoje ir Ispanijoje - (po 73 proc.), aukščiausias - Danijoje (93 proc.), Olandijoje (92 proc.) ir Didžiojoje Britanijoje (90 proc.). 1990-aisiais tik pusė Lietuvos gyventojų galėjo ir norėjo naudotis šia skale. Nuo 1991-ųjų rudens, suintensyvėjus politiniams debatams masinės informacijos priemonėse, pradėjus plačiau naudoti "kairės-dešinės" sąvokas viešai kalbant apie politiką, Lietuvos visuomenė pasiekė Vakarų Europos šalių lygį. 1991-ųjų rudenį apie trečdalis Lietuvos žmonių negalėjo arba nenorėjo nusakyti savo požiūrą "kairės-dešinės" skalėje, o nuo praėjusių metų vasaros jų liko

apie ketvirtadalis (tiek pat, kaip ir EB šalyse):

1 lentelė

Lietuvos gyventojų ideologinės saviidentifikacijos kitimas (dešimties balų "kairės-dešinės" skalės pagrindu, procentai)

	1991	1992				1993		
	10	01	05	09	01	04	07	
Kairieji	14	16	16	18	23	24	23	
Centras	30	27	27	29	30	27	31	
Dešinieji	26	23	23	29	24	25	29	
Nežino, neatsakė	30	34	34	24	23	24	18	

Palyginkime įvairių Vidurio ir Rytų Europos šalių gyventojų saviidentifikaciją (1 pav.) ir Vakarų Europos gyventojų požiūrą (2 pav.).

Lyginant įvairių šalių gyventojų saviidentifikaciją, pirmiausia atsižvelgiama į tai, kokia dalis šalies gyventojų naudojasi "kairės-dešinės" skale. Laikoma, kad skalė konkrečioje šalyje gali būti naudojama, jei ji priimtina ne mažiau kaip dviem trečdaliams gyventojų (75 proc.). Taigi, kalbant apie Vidurio ir Rytų Europos šalis pagal šį kriterijų, "kairės-dešinės" skalę galima pagrįstai naudoti Bulgarijoje, Čekijoje, Slovakijoje, Lenkijoje ir Lietuvoje. Tačiau vien tik šio įvertinimo nepakanka. Kad galėtume pasakyti, ar naudodamiesi "kairės-dešinės" skale žmonės remiasi panašiais kriterijais (t.y. savo požiūrą laiko kairiosiomis, centristinėmis arba dešiniosiomis, laikydami to paties atskaitos taško), turime palyginti jų nuostatas esminiais politikos ir ekonomikos klausimais. Jei "kairė" ir "dešinė" suvokia panašiai, tikėtina, kad aptiksimė ryšį tarp ideologinės saviidentifikacijos ir nuos-

tatų ir socialinius pokyčius. Ar taip yra iš tikrųjų? Palyginę skirtingai savo pažiūras apibūdinančių žmonių požiūrą į rinkos kūrimą, ekonominių reformų tempą, politinės sistemos pokyčius, simpatijas konkrečioms politinėms partijoms, J. Hofrichter ir I. Weller nustatė, kad Vidurio ir Rytų Europos šalių gyventojai savo ideologines pažiūras apibūdina daugiau ar mažiau nuosekliai ir logiškai. "Kairės-dešinės" skalė kol kas praktiškai netinka apibūdinti NVS šalių žmonių požiūrą - Armėnijos, Baltarusijos, Moldovos ir Ukrainos gyventojų ideologinę saviidentifikaciją ir konkrečios politinės bei ekonominės nuostatos nėra stipriai susiję. Rusijoje skalė "atvirkščia": ten kairieji - reformatoriai, palaikantys rinką ir politinius pokyčius, dešinieji - senosios sistemos šalininkai, oponuojantys rinkai. Nuosekliausiai ir logiškiausiai savo požiūrą apibūdina Čekijos, Lenkijos, Rumunijos ir Lietuvos gyventojai: šiose šalyse ideologinės saviidentifikacijos ir konkrečių nuostatų ryšys stipriausias. Remdamiesi savo tyrimais, mes papildomai įvertinome ir kai kurių kitų nuostatų ir ideologinės saviidentifikacijos ryšį. "Kairiųjų" ir "dešiniųjų" nuostatų ir socialinę lygybę bei asmenybės laisvę, požiūrio į valstybės vaidmenį ekonomikoje skirtumai statistiškai reikšmingi. Kaip matėme iš 1 lentelėje pateiktų skaičių, Lietuvos žmonių ideologinė saviidentifikacija labai stabili: nuo 1991-ųjų dalis žmonių, laikanti save centristais ir dešiniais, išliko prak-

tiškai nepakitusi. Daugiau gyventojų savo požiūrą pradėjo vadinti kairiosiomis, tačiau ši grupė padidėjo ne "centro" ar "dešinės" sąskaita, o sąskaita tos dalies gyventojų, kurie anksčiau nenorėjo atskleisti savo ideologinės pozicijos arba abejojo, kaip ją apibūdinti.

Politikai tebediskutuoja, ar mūsų žmonės skiria kairę ir dešinę, o tyrimų duomenys rodo, kad Lietuvos gyventojų logika nesiskiria nuo Vidurio ir Vakarų Europos kaimynų.

Rasa Ališauskienė

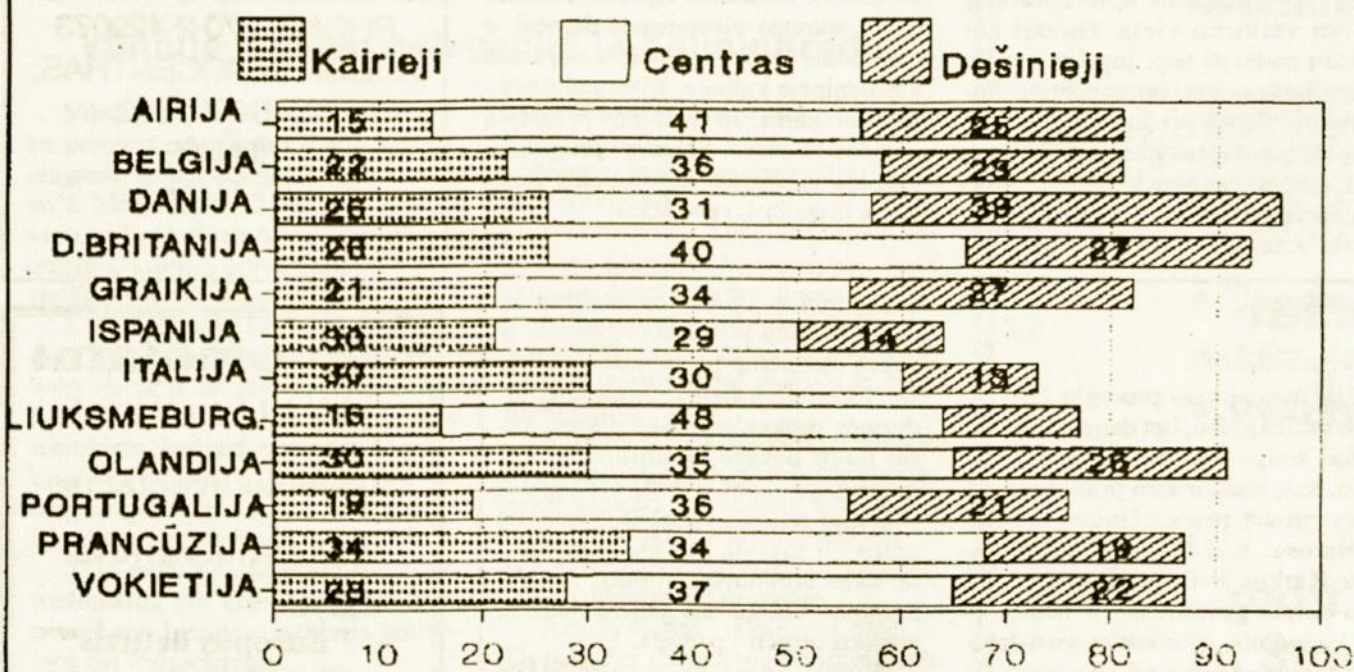
"Baltijos Tyrimų" direktorė

Pastaba: kalbant apie Vidurio ir Rytų Europos šalių gyventojų nuomonę, remtasi "Vidurio ir Rytų Eurobarometru Nr. 3" ir J. Hofrichter, I. Weller "On the application of the left-right schema in Central and Eastern Eurobarometer Surveys"; Vakarų Europos šalių gyventojų apklausos cituojamos pagal "Eurobarometrą Nr. 38".

Straipsnis parengtas pagal autorės pranešimą pasauliniam simpoziumui "Socialinės vertybės" Madride 1993 m. rugsėjo mėnesį

BALTIJOS TYRIMAI/BALTIC SURVEYS

Vakarų Europos šalių gyventojų ideologinė saviidentifikacija

PRAKTIŠKIAUSIAS PINIGŲ PERVEDIMAS Į LIETUVĄ

Persiunčiant pinigines dovanas, palikimus, pensijas ir atliekant kitus finansinius reikalus su Lietuva, siūlome pasinaudoti mūsų patarnavimu, ilgamečiu patyrimu ir praktika.

Gavus užsakymą, tuojau išmokame Jūsų nurodytą asmeniui arba organizacijai Lietuvoje skirtą sumą doleriais arba svarais (amerikiečių, anglų).

Pervedimo mokestis 3% plus 15 svarų (pristatymo ir iškeitimo į dolerius išlaidos). Už didesnius nei 5000 svarų pervedimus - mažesnis mokestis.

Z. Juras

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 081 460 2592 FAX 081 318 7643

Lietuvos pramonės apžvalga

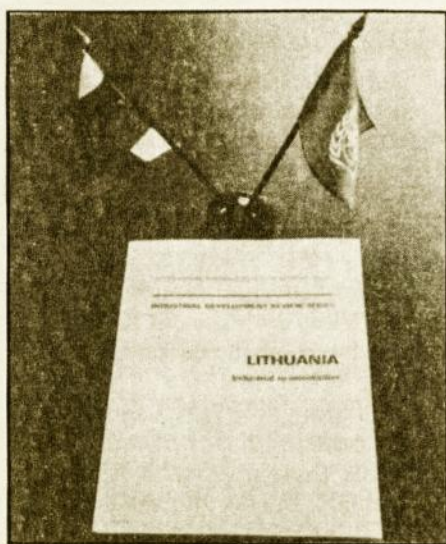

Vilniuje Lietuvos akciniam inovaciniam banke įvyko pirmosios knygos "Lietuva - pramonės apžvalga" prezentacija. 180 puslapių leidinys anglų kalba yra bendras Lietuvos ir Jungtinių Tautų pramonės vystymo organizacijos specialistų darbas.

Jungtinių Tautų vystymo programa (UNDP) šio leidinio parengimui skyrė 60 tūkstančių dolerių, Lietuvos Respublikos vyriausybė - 130 tūkstančių talonų. "Lietuva - pramonės apžvalga" išspausdinta Vienoje. Ją įsigis 150 šalių. Pramonės ir prekybos ministras Kazimieras Klimašauskas ir Jungtinių Tautų vystymo programos koordinatorių Jorgenas Lisneris (Jorgen Lissner) šią knygą pristatė kaip labai svarbų informacijos apie Lietuvą šaltinį.

Apžvalgoje pateikiami duomenys apie Lietuvos pramonę nuo 1970 metų iki 1992. Čia daug diagramų, statistinių lentelių, analizuojama makroekonominių tendencijų raida, Vyriausybės politika, prioritetinės ūkio šakos, kapitalo investavimo sąlygos. Šio darbo projekto vadovas Viktoras Šakalys tikisi, kad knyga sudomins pramonės, prekybos, verslo žmones, pasitarnaus plečiant bendradarbiavimą.

Pristatydamas šią knygą Jungtinių Tautų vystymo programos ko-

ordinatorius Lietuvoje Jorgenas Lisneris priminė, kad lygiai prieš dvejus metus Lietuva buvo priimta į Jungtines Tautas. Vienas iš narytės privalumų - kasdienis darbas su įvairiomis Jungtinių Tautų organizacijomis. Ligi šiol labai stinga išsamios, patikimos informacijos apie Lietuvą. Pernai buvo išleista mūsų šalies sveikatos apsaugos apžvalga, dabar - pramonės. J. Lisneris sako, kad šis darbas bus tęsiamas.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotraukose: knygos "Lietuva - pramonės apžvalga" pristatymo metu (viršuje); knygos viršelis.

Litas ir užsienio valiutos

Lietuvos bankas pagal valiutų kursus vidaus ir pasaulio valiutų rinkose nuo 1993 m. spalio 6 d. nustatė tokius oficialius lito ir užsienio valiutų santykius:

Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.	Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.
Anglijos svarai sterlingų	6.3435	Latvijos latai	6.8449
Australijos doleriai	2.6995	100 Lenkijos zlotų	0.0211
Austrijos šilingai	0.3670	Norvegijos kronos	0.5900
100 Baltarusijos rublių	0.1098	Olandijos guldenai	2.2978
Belgijos frankai	0.1191	Prancūzijos frankai	0.7387
Čekijos kronos	0.1452	100 Rusijos rublių*	0.3571
Danijos kronos	0.6357	SDR	5.8938
ECU	4.8899	Singapūro doleriai	2.6569
Estijos kronos	0.3188	Suomijos markės	0.7221
Ispanijos pesetas	0.0318	Švedijos kronos	0.5177
100 Italijos lirų	0.2630	Šveicarijos frankai	2.9492
Japonijos jenos	0.0396	100 Ukrainos karbovancų	0.0699
JAV doleriai	4.1740	Vengrijos forintai	0.0430
Kanados doleriai	3.1180	Vokietijos markės	2.5813

*Rusijos Federacija ir kitos valstybės, buvusios SSRS respublikos, neturinčios savo nacionalinės valiutos.

Bankai iš juridinių ir fizinių asmenų užsienio valiutą perka ir jiems parduoda pagal pačių bankų nustatytus užsienio valiutų pirkimo ir pardavimo kursus.

Spalio 6 d. komerciniai bankai už vieną JAV dolerį mokėjo po 3,95-4,07 Lt, pardavė po 4,05-4,40 Lt, Vokietijos markės pirkto po 2,40-2,51 Lt, pardavė po 2,45-2,80 Lt.

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų centras "Vilmorus" 1993 m. rugsėjo 14-20 d. apklausė 1045 suaugusius, turinčius balso teisę Lietuvos gyventojus. 27 proc. neatsakė, 6 proc. neturi pajamų, 14 proc. - daugiau kaip 50 Lt, 20 proc. - 51-70 Lt, 22 proc. - 71-100 Lt, 17 proc. - 101-150 Lt, 19 proc. - daugiau kaip 151 Lt. Į klausimą "Naujojo Lietuvos centrinio banko pirminio pastangomis sustabdyta infliacija (litas tapo tvirtu pinigų). Ar jūs jau pajutote, kad jūsų gyvenimas pagerėjo?" respondentai atsakė taip: taip, pagerėjo - 7 proc.; liko toks, koks buvo - 65 proc.; pablogėjo - 19 proc.; nežinau - 9 proc. Šiuos duomenis paskelbė "Lietuvos rytas".

Komentuodama apklausos rezultatus, R. Tamošiūnienė rašė, kad Lietuvos žmonės konstatavo gyvenimo lygio inertišką blogėjimą.

Apie gyvenimo gerėjimą dažniau teigė vilniečiai, rečiau kaimo žmonės. Daugiausia teigusių pagerėjus jų gyvenimui esama rajonų centrų gyventojų (beveik kas ketvirtas).

Ūkininkai teigia, kad jų gyvenimas tik blogėjo.

"Atsistatydinu, nes pastangos neduoda vaisių"

Eidami į LR Seimo rinkimus, o juo labiau sutikdami užimti LR Seimo pareigūnų vietas tikėjomes ir pasižadėjome (net prisiekėme) ryžtingai spręsti ir "visomis išgalėmis dirbti Lietuvos žmonių gerovei". Atėjome puikiai suprasdami Lietuvos politines, ekonomines ir socialines realijas (apie tai visi kalbėjome savo rinkiminėse kalbose), ketinome padaryti viską, kad įsitvirtintų teisingumas, stiprėtų teisėsauga, baigtųsi ekonomikos kritimas ir gerėtų žmonių gyvenimas.

Ar bent dalinai ištesėjome?

Be abejonės, yra objektyvių ekonomikos ir žmonių gyvenimo lygio kritimo priežasčių. Tačiau neleistina nespėti tų ekonomikos gelbėjimo ir žmonių gyvenimo klausimų, kuriuos mes galime ir privalome išspręsti. Nedera rodyti pirštu atgal - eidami į rinkimus juk matėme sugriautą žemės ūkį ir žlungančią pramonę, prisiėmė atsakomybę ir pasižadėjome pataisyti.

Buvo akivaizdu, kad nė mėnesiui negalima atidėti žemės ūkio (agroservisų kūrimo, subsidijų ūkininkams, paramos bendrovėms, neišpirkto ir apleisto buvusių žemės ūkio darinių turto perdavimo šeiminiams ir jo panaudojimo, žemės grąžinimo buvusiems savininkams ir jos nuosavybės įforminimo, žemės sklymo bendrovėms ir valstiečių ūkiams, žemės ūkio produktų išvežimo bei tų produktų pirminio perdirbimo įmonių steigimo) sprendimus. Buvo aišku, kad jei iš karto po rinkimų nebus imtasi ryžtingų priemonių pramonei gelbėti (tarpusavio atsiskaitymams sutvarkyti, įmonių technologijoms atnaujinti, pramonės įmonių privatizavimui iš esmės pertvarkyti ir kita), jau 1993-ųjų metų pabaigoje įmonėse matysime blogesnę vaizdą nei dabar suniokotuose gyvulininkystės pastatuose bei kitos paskirties žemės ūkio statiniuose. Apie tai rašiau savo 1992 m. gruodžio 22 d. pareiškime Seimui, 1993 m. kovo 22 d. rašte Prezidentui Algirdui Brazauskui ir ne vieną kartą Vyriausybei. Deja, svarbiausieji žemės ūkio, pramonės, privatizavimo, finansinės sistemos sutvarkymo, žmonių gyvenimo klausimai vis dar lieka neišspręsti.

Po Seimo rinkimų, kuriuos tvirtai laimėjo Lietuvos demokratinė darbo partija, praėjo daugiau kaip 9 mėnesiai. Deja, svarbiausios ekonomikos problemos vis dar nesprendžiamos, kliviniai ūkinei veiklai lieka nepašalinti. Buvo akivaizdu ir tada, o dabar gal aišku daugeliui, kad stambiausios pramonės įmonės nebus privatizuotos ir modernizuotos, jeigu pateikusiems efektyvias jų pertvarkymo programas neleisime už mažą kainą ar net veltui perimti tas gamyklas. Priminsiu, kad Vokietijoje 2/3 tokių gamyklų atiduota veltui, sumokant vieną markę, tiktai tam, kad galėtų jas atstatyti, rekonstruoti, daryti

investicijas. Deja, tai įteisinantys pateikti privatizavimo įstatymo projektai LDDP daugumos valia Seime buvo atmesti arba, kitaip sakant, visai suniokoti.

Buvo akivaizdu, kad neįmanoma sukurti prekinio žemės ūkio, konkurentabilią produkciją gaminančių stambių ūkių be žymių subsidijų tiems ūkiams kurti.

Po atkaklių diskusijų Seime priėmė nuostatą skirti 5 mlrd. talonų (biudžete tai įrašyta) žemės ūkiui subsidijuoti ir 8 mlrd. lengvatinių kreditų. Kas iš to išejo? Tie 5 mlrd. talonų subsidijų turėjo būti panaudoti kurui, sėklai, trąšoms pirkti ir t. t. Tačiau Vyriausybė nusprendė: nėra ko duoti žemdirbiams subsidijų į smėlį berti, pakaks jiems ir lengvatinių kreditų. 1993 m. balandžio 2 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 219 nepaisant įstatymo skirti 5 mlrd. talonų žemės ūkiui subsidijuoti skiriami tik lengvatiniai kreditai. Į oficialų Seimo Ekonomikos komiteto 1993 m. balandžio 7 d. paklausimą "Dėl paramos žemės ūkiui" atsakoma: "Vyriausybė Lietuvos Respublikos Seimo 1993 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 1-101 2 pūkto 1-ame papunktyje numatytus 5 mlrd. talonų skyrė vartotojams dotuoti - padidinant pensijas, pašalpas bei biudžetinių įmonių ir organizacijų darbuotojų atlyginimus. Tai leido padidinti gyventojų perkamąją galią, jų mokią paklausa maisto produktams, o žemės ūkio produkcijos gamintojams padidinti produkcijos superkamąsias kainas. Dėl to 1993 m. balandžio mėnesį, palyginti su praėjusių metų gruodžio mėnesiu, vidutinės superkamąsios kainos padidėjo: galvijų - 3,5, kiaulių - 2,1, naminių paukščių - 2,9 ir pieno - 1,4 karto. Padidinus gyventojų mokią paklausa maisto produktams, žemdirbiai buvo netiesiogiai subsidijuoti ir Vyriausybė nepažeidė Lietuvos ekonominės politikos memorandumo, Vyriausybės programos nuostatų, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo 1993 m. kovo 18 d. nutarimo Nr. 1-101".

Negana to, kad žemdirbiai negauna subsidijų, skirtų LR Biudžeto įstatymu, tą lėšų nemaža dalis (16%) atitenka bankams. Lieka tik konstatuoti: "Bankams juk nieko negaila, o žemės ūkis yra puikioje būsenoje". Apie tai byloja ir nevaržomas komercinių bankų lupikavimas nustatant 140-180 procentų palūkanas už kreditus. Vyriausybė pabandė apriboti - nustatė viršutinę palūkanų ribą 60 proc. Tačiau tas nepatiko bankams - atšaukė. O pramonei, verslams, žemės ūkiui - peilis. Juk neįmanoma imti kreditų net su 60 proc. metinių, o juo labiau su daugiausia 100 proc. palūkanų.

Jau 1929 metais buvo suprasta, kad Lietuvos žemės ūkis be subsidijų negali konkuruoti su Vakarų šalių ūkiais, nes už eksportuojamus žemės ūkio produktus valstiečiai gauna mažiau nei jų savikaina. Vyriausybė nustatė grūdų bei gyvulininkystės pro-

duktų kainų priemokas kaip eksporto premijas. 1930-1939 metams šiems tikslams iš valstybės biudžeto buvo paskirta 172,7 ml. litų, tarp jų už sviestą, mėsą ir t. t. Dabartinis premjeras pareiškė, kad nėra ko duoti žemdirbiams subsidijų, kad štai Tarptautinis valiutos fondas pareiškė, jog nereikia mums subsidijuoti žemės ūkio. Kokiu būdu gali būti sukurti ūkiai? Negi neakivaizdu, kad norint sukurti ūkį, mažiausiai reikia 500 JAV dolerių subsidijų kiekvienam hektarui. Ir tik tada galime galvoti ir tikėtis, kad kažkas bus sukurta.

Neseniai Seime buvo kalbama apie žemės ūkio produktų (gyvulių) išvežimą. Ponas premjeras čia iš tribūnos pasakė, kad tai ne Vyriausybės reikalas, žemdirbiai, rūpinkitės patys. Ar gali kiekvienas mūsų kaimietis pasirūpinti, kur išvežti, kur parduoti? Jis gali tik puselviui parduoti. Ar tai ne valstybės pareiga arba bent prieš pusę metų aiškiai pasakyti: nesupirksime, nesirūpinsime, jūs ieškokite, jūs kurkite kompanijas, jūs darykite kontraktus dėl produkcijos pardavimo.

Buvo akivaizdu, kad dėl kainų kilimo ir infliacijos žmonių santaupos pražuvo ir kad įvedant savus pinigus yra geriausia galimybė nors dalinai kompensuoti žmonėms tą nuostolį. Buvo pateikti ir Seimo ekonomikos komiteto aprobuoti pinigų keitimo, savos ir užsienio valiutų funkcionavimo Lietuvoje įstatymų projektai. Mes, Ekonomikos komitetas, vieninai siūlėme balsuoti už tvirtą lito susiejimą su doleriu arba marke bei dalinį nuvertėjusių santaupų kompensavimą. Deja, Seimo dauguma, bankininkų patariama, balsavo už laisvą lito kursą ir prieš kompensacijas. Litas šokinėja, o pramonė patiria milžiniškus nuostolius.

Buvo akivaizdu, kad visi turime susiveržti diržus, mažinti valstybės (o ypač valdymo) išlaidas, slopinti išvešėjusį biurokratizmą ir korupciją. Parengėme atitinkamą LR Vyriausybės įstatymą ir Seimo nutarimų projektus. Bet valdininkams jie nepatiko. Ekonomika (pramonė ir žemės ūkis) vis sliugia žemyn. Pasak oficialių statistikos duomenų, pramonės produkcijos apimtis per šiuos metus pirmąjį pusmetį nukrito 51,9 proc. palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu ir sudaro tik 34,2 procento 1989 m. apimtį. Gyvenimo lygis yra nukritęs daugiau kaip tris kartus.

Nutariau atsistatydinti iš LR Seimo ekonomikos komiteto pirminko pareigų, galutinai supratęs, kad visos mano pastangos tame poste neduoda vaisių, o siūlymų, įstatymų ir nutarimų projektai Seimo daugumos be atodairio yra atmetami, negalėdamas abejingai žiūrėti į Lietuvos ekonomikos nepalaujamą kritimą ir valstybinės valdžios neveiklumą.

Prof. Kazimieras Antanavičius
Seimo narys

Švedai Kuršėnų miškuose

Kuršėnų miesto savivaldybės deputatai palaiko draugiškus ryšius su Švedijos miestu Almhull. Neseniai iš ten į Lietuvą buvo atvykę švedai. Tai miškų savininkai, kurie gilina savo žinias vakarinėje miškininkų mokykloje. Mokslas neprivalomas ir neapmokamas. Už gerą mokymąsi jiems kaip apdovanojimas buvo sudaryta galimybė pabuvoti Lietuvoje. Šios dvylikos švedų grupės pagrindinis tikslas - susipažinti su Lietuvos miškais bei jų valdymo sistema.

Svečius priėmė Kuršėnų miesto meras A. Gaubas ir deputatai. Švedai buvo išsamiai supažindinti su Kuršėnų miesto istorija bei dabartimi. Po to visi nuvyko į Kuršėnų urėdiją, kur į visus svečių klausimus atsakė vyriausias inžinierius J. Daunys ir menedžeris A. Abromavičius. Jie papasakojo urėdijos įkūrimo istoriją bei

ateities planus.

Urėdijos miškininkai švedams paaiškino, kad šiuo metu visa gaunama popiermedžio mediena eksportuojama į Švediją, nes Klaipėdos valstybinis kartono kombinatas stovi ant bankroto ribos ir tapo nemokus.

Švedai Kuršėnų miškininkams pasiūlė, kad porą jaunų žmonių galėtų atvykti į jų miestą pasimokyti, kaip reikia tvarkyti mišką, gaminti medieną. Grįžę į Lietuvą jie galėtų pamokyti ir savo bendradarbius. Šiuo pasiūlymu mūsų miškininkai apsidžiaugė. Svečias Anders Eziesson pasakė lietuviams miškininkams:

- Mūsų miestai Almhull ir Kuršėnai labai panašūs. Gyventojų skaičius taipogi labai panašus. Mums malonu su Jumis bendradarbiauti bei palaikyti kuo draugiškesnius bei glaudesnius ryšius. Turime kuo daugiau žinoti

vieni apie kitus. Tikiuosi, kad mes pasinaudosime jūsų patirtimi, o jūs - mūsų. Reikia tikėtis, kad dar daug kartų mes pabuvosime vieni pas kitus, galėsime tinkamai bendradarbiauti. Labai malonu, kad mūsų miškai labai panašūs, o bėdos irgi panašios, vadinasi - kartu bus lengviau jas išgyvendinti. Esame patenkinti šiuo apsilankymu. Dėkingi už nuosirdų priėmimą.

Švedijos atstovai aplankė Šiaulių miestą, pabuvojo Kryžių kalne.

Svečius paklausus, kas jiems padarė didžiausią įspūdį Kuršėnuose, išgirdome:

- Vanagiškių miškas, girininkija. Juk mūsų kelionės tikslas - miškai. Na, taip pat labai patiko žymaus keramiko Radecko gaminiai.

Romas Makauskas

Savaičių dešimtmečiai

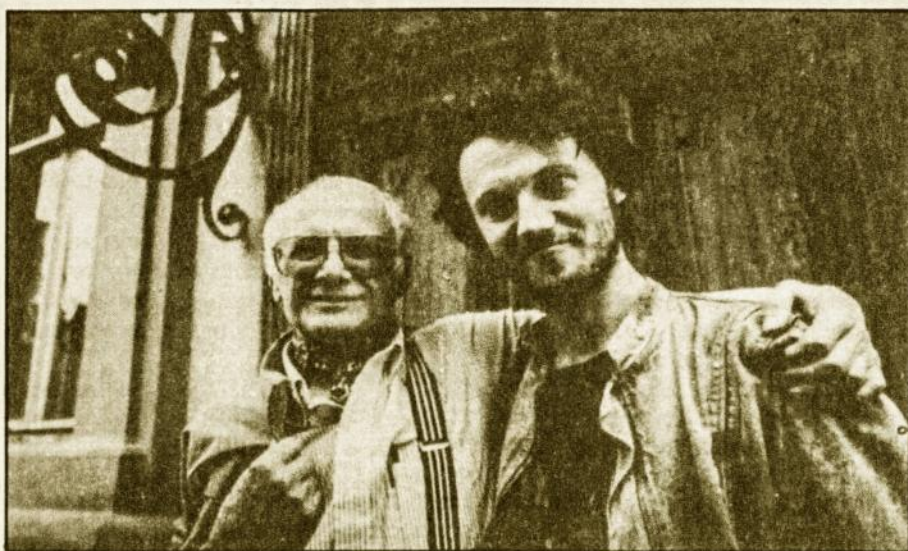
Berods, Antanas Maceina, vienas Lietuviškųjų studijų savaičių Europoje iniciatorių, yra kadaise taip apibrėžęs šių savaičių prasmę: *jos parodo, kad dar gyvi esame.*

Šiuose žodžiuose slypi keleriopa pačios gyvybės prasmė. Čia turimas galvoje lietuviškųjų tremtinių (išėivių į Vakarus) gyvybingumas. Bet kartu čia, matyt, turima galvoje ir visos tautos gyvybė, nes juk iš tiesų, palikę okupuotą tėvynę, pokariniai mūsų tremtiniai, kalbėdami apie savo likimą, kartu sprendė ne vien savo, bet ir apskritai visos tautos dilemą: išnykti ar išlikti? Pagaliau čia esama dar vienos gyvybingumo prasmės: Maceina, ko gero, turėjo galvoje kultūrinės kūrybos gyvybę; studijų savaitės nuo pat pirmųjų savo akordų buvo įspūdingos šiuo kūrybiniu gyvybingumu. Nors kultūrinė kūryba nebuvo tas pats, kas rezistencinis pasipriešinimas, tačiau be šios kūrybos ir rezistencinis pasipriešinimas būtų nepilnas, negyvas. "Kol mes kuriamė, mes esame", - 1956 m. yra kalbėjęs Kajetonas J. Čeginskas. - Kol lietuviškoji kūryba nepaliaus, tol niekas neišbrauks lietuvių tautos iš gyvųjų tarpo". Šią kultūrinę gyvybės prasmę turėdamas galvoje, gražiai studijų savaites yra apibūdinęs ir Vincas Natkevičius: "Savaitės sukurto Europos lietuvių..."

Tad 40-ojoje Lietuviškųjų studijų savaitėje, šiemet vykusioje Augsburgėje, svarstant savaičių ateities klausimus ("išnykti ar išlikti?") norom nepamirgti prisiminti kertinius savaičių prasmenis, glūdinčius praeityje. Savaitė baigiantis, buvo diskutuojami šie klausimai. Nutarta, jog netikslinga nei savaites nutraukti, nei perkelti jas į Lietuvą. Sudaryta gerbanga rengėjų ir moderatorių grupė, kuri kitais metais organizuos tradicinę savaitę Austrijoje. Regis, viskas nuspręsta. Ir vis dėlto, man regis, ore taip ir liko sklandyti užduotasis ir iki galo neatsakytasis klausimas: kokia gi ateityje bus šių savaičių prasmė?

Manau, kad dr. Alfredo Bammesbergerio mintys, ką tik paskelbtos "Europos lietuvių" (Nr. 38 - ELR), irgi byloja apie šį ore likusį, neatsakytąjį klausimą. Tose mintyse mes matome ne vien pasitenkinimą nutarimu vėl rengti savaites, bet ir tam tikrą rūpestį dėl jų kryptingumo, conceptualumo. Dr. A. Bammesbergeris siūlo būsimosiose studijų savaitėse labiau koncentruotis ties naujosios Europos politinėmis arba kultūrinėmis prasmėmis. Jis siūlo aptarti "naują Europos sąvoką", ir tai, jo nuomone, labai atitiktų patį savaičių pavadinimą - juk jos yra pavadintos Europos lietuviškosiomis studijomis.

Visai pritariu dr. A. Bammesbergerio sugestijoms. Galvodami apie savaičių conceptualumą, tikslindami jį, mes juk ir sprendžiame jų gyvybingumo klausimą. Studijų savaitės iš tiesų parodo, jog esame gyvi. Bet esame gyvi ne vien tuo, kad susirenkame, o kad susirinkę esame kūrybiškai rezultatyvūs, t. y. tuo, jog egzistuoja kūrybiška idėjų (ne ideo-

Poetas ir publicistas V. Daunys (dešinėje) su kultūrininku iš JAV V. Vepštu Vilniuje prie Rašytojų sąjungos.

logijų!) įtampa. Tiesą sakant, nuo pat pradžių taip ir buvo manyta. Juk kadaise J. Brazaitis, A. Maceina, J. Grinius, Z. Ivinskis, iniciavę studijų savaites, rūpinosi sutelkti auditoriją conceptualioms paskaitoms. Tai buvo jų auditorija, kurioje jie dalijosi savo idėjomis. Jų darbo, kūrybos sfera, koncepcijų įtampas laukias.

Taigi, tik conceptualizuojant būsimas studijų savaites, galima palaikyti jų gyvybę. Šiais laikais, kai idėjos (o ypač - ideologijos) žmones vis labiau išskiria, būtina paliudyti, jog idėjos gali ir sutelkti, suburti. Kokiu pagrindu skirtingos idėjos turi savybę telktis ir telkti? Tai jau beveik toks pat klausimas, kaip ir - kokia yra naujosios Europos prasmė. Nei A. Maceina, nei J. Brazaitis šie klausimai nebuvo svetimi. Greičiau atvirkščiai, šie klausimai buvo jų nuolat mąstomi. Todėl, pritardamas dr. A. Bammesbergeriui dėl "Europos sąvokos" suaktualinimo būsimosiose savaitėse, kartu norėčiau pasakyti, jog vienas tų savaičių conceptualumo bruožų ateityje turėtų būti tam tikros jų pradininkų (A. Maceinos ir kitų) kūrybos studijos. Šiose savaitėse turi būti pagerbiama toji mūsų kultūrininkų karta, kuriai rūpėjo išsaugoti intelektualinę tautos gyvybę. Toji karta šia prasme iš tiesų yra atlikusi žygdarbių. Kas tai per žygdarbis, kas tai per idėjos, intelektualų kartą sutelkusios? Apie tai ir turi būti kalbama kiekvienoje studijų savaitėje. Tai itin pagyventų jų prasmingumą.

Šiemet, beje, viena Savaitės dienų kaip tik ir buvo skirta A. Maceinai, Z. Ivinskiui, J. Griniui. Paminėjimo iniciatorius buvo, berods, Vincas Natkevičius, tą pačią dieną skaitęs ir paskaitą apie Putino lyriką. Pagrindai jau padėti.

Be abejo, būsimųjų savaičių gyvybė priklausys ir nuo intelektualinių pajėgų, ir nuo bendro dalyvių skaičiaus, ir nuo to, kiek jose dalyvaus jaunimo. Jaunimo trūkumas yra viena didesniųjų šio renginio bėdų. Ko vertos idėjos, jeigu nėra kam jų perimti ir puoselėti? Bet, kita vertus, kai išvėsta idėjos, žmones suburiančios, tuomet ir jaunimo tokiuose renginiuose beviltiškai mažta. Esu įsitiki-

nęs, kad, jeigu būsimosiose studijų savaitėse ryškiau kristalizuosis jų idėja, "regėjimo kampas", anot A. Maceinos, jos savaime labiau trauks kūrybingąsias jaunimo pajėgas.

Šiemet dauguma paskaitininkų buvo kvietieji iš Lietuvos. Buvau vienas jų. Nemanau, kad mes, kvietieji, visi vienodai gražiai ar protingai atrodėme. Išėivija irgi, matyt, nestokoja savų paskaitininkų. Kviesdami mus, iš Lietuvos, išėiviai tarytum parodo ir geranoriškos pagalbos Lietuvai gestą. Iš tiesų: praleisti savaitę tikroje Europoje yra savaime didelis malonumas. Gerai, kad iš Lietuvos kviečiami ne vienos kurios grupės ar partijos žmonės, o įvairių įsitikinimų. Daugelis, Lietuvoje nesutinkantys ar nenorintys susitikti, ten, Europoje, turi progą pabendrauti ar bent išklausti vienas kitą. Tai pats geriausias būdas europietinti Lietuvą. Prisimindami, kad kadaise studijų savaitės "sukultūrinė Europos lietuvių", dabar galime tikėtis, kad jos kultūrinis ir Lietuvos lietuvių. Man patiko viena mintis, diskusijų metu pasakyta inžinieriaus iš Amerikos A. Stepaičio. Buvo sakoma, kad studijų savaitės išėiviams padėjo išsaugoti gražią lietuvių kalbą, ne vien mokslinę. Iš tiesų, mums, atvykstantiems iš Lietuvos, tai yra viena iš gražių pamokų. Išsaugoti kalbą! Nemanau, kad tai yra viena tremtinių problema. Tai yra giluminė Lietuvos lietuvių problema.

Studijų savaitės Europoje būtinai bus tęsiamos. Dideli darbai dažnai yra padaromi pavienių darbų žmonių. Taip ir studijų savaitės, - jų ateitį lems ne vien idėjos, bet ir tokių širdingų žmonių, kaip Alina Grininė, pastangos. Idėjos, koncepcijos dažniausiai sklendo beorėse erdvėse, o tie darbininkai žmonės tiesiog yra šalia mūsų, mes kvėpuojame su jais, kalbamės. Studijų savaitėse esama daug tos savitarpio šilumos. Vadinausi, tai yra gyvos savaitės. Kunigas Jonas Jūraitis šv. Ulricho namų koplytėlėje vieną rytą kalbėjo apie paveldo teisę ir apie romiųjų realybę. Manau, kad dabartinės studijų savaitės šios romiosios realybės esama, todėl būtinai rasis ir tie, kurie tai paveldės.

Vaidotas Daunys

Išteisintas Armijos krajos karininkas

Varšuvos karinės apygardos teismas reabilitavo majorą "Lupaszka" - Zygmuntą Szendzielarzą. 1950 metais jis buvo sušaudytas. Majoras Antrojo pasaulinio karo metais Vilniaus krašte vadovavo viename iš Armijos krajos būrių. "Zygie Warszawy" rašo, jog "vienas iš antikomunistinių partizaninio judėjimo vadovų" buvo apkaltintas bendradarbiavimu su vokiečiais, šnipinėjimu, "banditiškais" užpuolimais bei lenkų patriotų žudymu. "Lupaszka" taip pat išteisintas nuo kaltinimo sušaudžius keletą Lenkų darbo partijos narių. Iš daugelio kaltinimų paliktas tik vienas - be teismo majoras davė įsakymą sušaudyti vieną iš komunistinės saugumo tarnybos darbuotojų.

"Karo teismas pripažino, rašo laikraštis, jog daugeliu atvejų "Lupaszka" veikė pagal Armijos krajos vadų nurodymus. Jo kontaktai su vokiečiais buvo ne kas kita kaip žvalgybos žinių rinkimas, o gyvulių iš valstiečių rekvizavimo negalima laikyti "banditiškais išpuoliais".

"Varšuvos karinės apygardos teismas, pažymi "Rzeczpospolita", pabrėžė "Lupaszkos" ir jo bendražygių patriotinius veiksmų motyvus, jų veiklos tikslas buvo kova už nepriklausomą Lenkiją. Toks buvo ir Armijos krajos statutinis tikslas, ir visiškai nesvarbu, su kuo buvo kovojama - su vokiečiais ar su Raudonąja armija", - sakoma teismo išvadoje.

Spauda visiškai neužsimena, kad

majoras "Lupaszka" su savo būriu išžudė visus lietuviško kaimo gyventojus.

Algimantas Degutis
Eltos korespondentas Varšuvoje

Šalčininkų krašto lietuviškas laikraštis "Šalčia" paskelbė Armijos krajos aukų klubo raginimą surinkti žinias apie AK aukas. Jame visi, ką nors žinantys apie "Armijos krajos" veiklą Lietuvoje, prašomi pranešti apie tai, pateikti dokumentus, nuotraukas ir t. t., surašyti "Armijos krajos" aukas, nukentėjusius: pavardę, vardas, tėvo vardas, gimimo metai, mirties data bei vieta, kaimas, apylinkė, palaidojimo vieta, žudikų ir liudininkų pavardės. Visus duomenis siųsti šiuo adresu: "Vilnijos" draugija, A. Jakšto 9, Vilnius 2600, Lietuva (tel.: 627009, 629779, 765334).

Pasibaigė Lietuvių katalikų religinės šalpos tarybos rinkimai

Į Lietuvių katalikų religinės šalpos direktorių tarybą korespondenciniu balsavimu išrinkti septyni nariai dvejų metų kadencijai.

Balsavimo rezultatai: perrinkti Tarybos nariai - vysk. Paulius Baltakis, OFM, tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, ir dr. Rožė Šomkaitė; išrinkti tokie nauji nariai: Rūta Gudeliene, Aleksandra Kazickienė, kun. Jonas Rikteraitis ir tėv. Antanas Saulaitis, SJ. Tėv. Saulaičiui atsisakius mandato dėl perpildytos savo darbotvarkės, kuri neleistų daug laiko skirti LKR šalpos reikalams, į jo vietą pakviestas daugiausia balsų surinkęs kandidatas kun. Zenonas Smilga. Kiti kandidatai: Jolita Gudaitytė, tėv. Walter Ješkevi-

čius, prel. Leon Peck (Pečiukevičius). Balsavimo teisę Tarybos rinkimuose turi visi Amerikos ir Kanados lietuviai kunigai bei LKR šalpos direktoriai.

Šių dabartinės Tarybos narių kadencijos baigiasi kitais metais: prel. Vytautas Balčiūnas, tėv. Placidus Barius, OFM, dr. Nijolė Bražėnaitė, kun. dr. Voldemaras Cukuras, Gintė Damušytė, kun. Albertas Kontautas, kun. Rapolas Krasauskas, dr. Elona Vaišnienė.

LKR šalpos metinis susirinkimas vyks spalio 10-11 d. Putnamo seselių namuose. Metiniam susirinkimui pasibaigus Direktorių Taryba posėdžiaus pasiskirstyti pareigoms.

Rūta Virkutytė

New York

Tauragėje lankėsi svečiai iš Riedstadto

Skrendant atgal iš Vilniaus į Frankfurtą "Lietuvos avialinijų" lėktuvu pirmosios trys eilės buvo atskirtos užuolaidėle. Dešinėje pusėje kėdėje sėdėjo Algirdas Brazauskas su palyda pakeliui į New Yorką, kairėje - Vytautas Landsbergis, skridęs į Strasburgą. Visas dvi valandas kiekvienas atskirai buvo užsiėmęs savais reikalais...

Su tokiais garbingais Lietuvos politikais rugsėjo 26 d. į namus skrido keliolikos žmonių grupė iš Riedstadto (Vokietijos), beveik dvi savaites buvusi Tauragėje - mieste, su kuriuo Riedstadt draugauja. Apsilankymo proga buvo itin džiuginanti, nes Lauksargiuose oficialiai atidaryti senelių globos namai. Jų statybai prieš metus Riedstadto miesto seimelis paskyrė 15000 Vokietijos markių.

Daug kas klausė, ką galima tokiam nedideliame mieste kaip Tauragė beveik dvi savaites veikti? Išskyrus dr. Leoną Gudelį ir šias eilutes rašantį, kuriems Tauragė yra vaikystės miestas, visi kiti grupės dalyviai augę ir gimę turtingoje Vokietijoje. Visi keliolika iš Lietuvos atostogų dalį, pirkę iš savos kišenės nepigius lėktuvų bilietus ir šiaip išleido nemažai pinigų. Pasirodo, ne vien pinigai žmonėms teikia pasitenkinimą. Visuomeninė, socialinė veikla yra dalis gyvenimo!

O toje srityje ne vien tik Tauragėje, bet ir kituose Lietuvos miestuose darbų yra dešimtmečiui. Humanitarinės siuntos, kurios Tauragės bičiulių Riedstadt dėka atkeliauja iš Vokietijos, tai tik bendradarbiavimo pradžia. Atvykusiems į Tauragę buvo įdomu pasižiūrėti, kaip ta pagalba naudojama, kur ir kuo dar reikia padėti, ką perorganizuoti, kad tauragiškiai patys galėtų rūpintis globos reikalingais žmonėmis.

Vakarietiško tipo senelių prieglauda Lauksargiuose - su atskirais buteliais, kiekvieniame vonia ir virtuvėlė - tai pradžia. Žmonės, kurie ten numato praleisti paskutines gyvenimo dienas, buvo daugiau negu nustebinti, kai per tą namų atidarymą visa tai pamatė savo akimis. Vietinės moterėlės, su kuriomis teko kalbėti, senelių prieglaudą įsivaizdavo kaip liūdnamą pagarsėjusį Adatavo dvarą netoli Skaudvilės, kur seneliai ir psichiškai nesveiki miega tuose pačiuose kambariuose. Tikras "gyvatynas", kaip atvykę čionai pašūrupę vokiečiai sakė.

Bet kokia pagalba neįmanoma, jeigu vietinė valdžia tuo nesirūpina, iškeldami senelius į kitas prieglaudas, psichiškai nesveikus mėgina gydyti. (Adatavo "internatas" neturi net nuolatinio gydytojo, ten du kartus per savaitę kelioms valandoms atvyksta specialistai). Tai matant, kai kurių gydytojų verkšlenimas dėl medikamentų, instrumentų trūkumo ir mažo atlyginimo nesudaro jokio įspūdžio, nes aiškėja, kad jie nenori atlikti savo duotos priesaikos - rūpintis sergančiais...

Tas "nužmogėjimas", kad ir kita forma, Riedstadt-Tauragės draugijos žmonių buvo pastebėtas jų šelpiamose Skaudvilės pagalbinėje mokykloje. Priek tiek laiko ten pabuvoję vokiečiai matė, kokioje sunkioje padėtyje gyvena našlaičiai ir vaikai iš socialiai

nusigyvenusių šeimų. Nemažos draugių siuntos keliavo į šią prieglaudą, tai, kaip buvo pastebėta, atiteko vaikams.

Būnant Tauragėje labai ryškiai pasirodė ir kitos provincijos miestelio problemos. Pirmiausia - nedarbas. Daugelis įmonių ir kolchozų sugriuvo. Priežastis yra gana paprasta: tie vienetai buvo ne pagal Lietuvos, bet Sovietų Sąjungos poreikius. Nedarbą šiek tiek stabdo įstatymai, pagal kuriuos kas ketvirtis galima atleisti tik 10% žmonių. Bet ir tie "dirbantieji" jau ne vienas mėnuo negauna algos, o kadangi jie oficialiai nėra bedarbiai - nepriklauso ir pašalpos. Skūstis nėra kur, nes beveik visos dirbančiųjų socialinės garantijos yra panaikintos - kaip XIX šimtmečio Anglijoje. Ir jeigu teismuose ką nors laimėtų, vistiek tos gamyklos neatsilygins, nes neturi iš ko, juk praktiškai jos neveikia. Kaip pasakojo Tauragės darbo biržos direktorius, jo kartotekoje yra 200 kandidatų į vieną vairuotojo vietą.

Vasarą dar buvo gerai, daug kas ėjo į savo daržus. Maisto pakaks žiemai, bet su pinigais jau didelis strikas. Tai Tauragėje ypač jaučia kioskų savininkai ir reketininkai. Pastariesiems nėra iš ko imti duoklės, nes kioskų dieninė apyvarta siekia vos 80 litų ar mažiau. Apskaitant pirkimo kainas ir visas išlaidas neužtenka nei maistui, nei gyventi.

Iš keturių kioskų trys jau buvo bankrutavę. Nors Tauragės reketininkai atsisakė imti duokles, mokesčių inspekcija šio to dar tikisi. Nenaudinga žmonėms parduoti net bulves, o ypač obuolius, už kurių kilogramą mokama tik 5 centai. Daugiau benzinu sudeginama nuvežti į supirkimo punktus nei yra naudos.

Jau senokai mėginama iš Vokietijos pritraukti investicijų į Tauragę. Bet tas "biznis" ne labai sekasi. Girdėjau, kad, pavyzdžiui, vienos valstybinės firmos direktorius mieliau linksminosi prie arieklos namie negu kalbėjosi su numatomais investitoriais iš Vokietijos. Jau senokai rezgiamas planas Europos Bendrijos pagalba pertvarkyti Tauragės apskrities žemės ūkį. Kaip mums pasakojo vietiniai žmonės, niekaip nesulaukiama paramos iš Vilniaus. Buvau ten užsienio reikalų ministerijos pastate įsikūrusioje EB grupėje. Aišku, nieko nepešiau.

Dar baisesnis vaizdas Vilniuje prie Vokietijos ambasados. Maniau, kad vėl grįžo komunistų vadas Burokevičius, nes tame pastate juk susikūrė jo "komitetas". Buvusio okupanto kalba lietuvių lyjant vokiečių rūšiavo įdomius. Kitam gale nuvargę žmonės laukė, kol įleis. Man pasirodė, kad tai vienintelė vieta visame Vilniuje, primenantį sovietmečius...

Buvo ir džiuginančių susitikimų. Atrodo, jau praėjo "kupčių" laikai, pavieniai žmonės jau samdo žmones gamybai. Ieškoma ir randama rimtų partnerių Vakaruose. Net aštuoni komerciniai bankai Tauragėje atidarė savo atstovybes. Labai daug kas atskiria gera nuo blogo. Žemaitiška prigimtis daro savo, žmonės nepasimeta.

Romas Šileris

Frankfurtas prie Maino

Nustebimas Lietuvoje, išgirdus anglo atliekamas lietuvių dainas

Londono lietuviams jau įprasta, kad jiems gerai pažįstamas Vincentas O'Brien gerai kalba lietuviškai, moka daug lietuvių liaudies dainų ir mielai jas dainuoja tautiečių susibūrimuose Britanijoje. Tačiau tai buvo labai netikėta ir malonu lietuviams viename kaime netoli Ignalinos, Jonavos rajone, Kaune, Vilniuje - visur, kur besilankė Vincentas O'Brien šios vasaros pabaigoje, pirmą kartą atvykęs į savo žmonos Gajutės tėvų žemę.

Pačiai Gajutei tai jau trečiasis susitikimas su Lietuva per pastaruosius šešerius metus. Per pirmąjį apsilankymą, trukusį vos 10 dienų, dar sovietų laikais turėjo labai ribotas galimybes ją pamatyti. Pasak Gajutės, nuostabi buvo antroji kelionė - pernai, kai Lietuvą aplankė su tėvu. Kartu buvo brolis, atvykęs iš Amerikos, kitas brolis ir sesuo iš Anglijos. Retai taip krūvoje bepavyksta jiems, artimiesiems, sueiti, pabūti. Tėvas kaip nepakartojamas gidas lydėjo po savo vaikystės ir jaunystės vietas. "Nuostabi buvo kelionė", - dar kartą sako Gajutė.

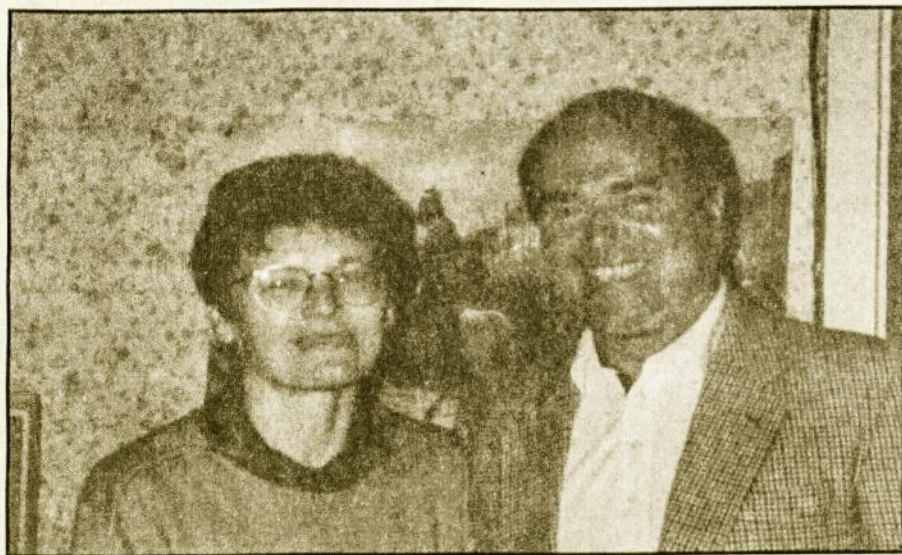
Šis apsilankymas jai, jos vyrui ir dviem vaikams buvo pažymėtas liūdesio ir netekties ženklu - į Lietuvą atvežti ir Rokiškio žemėje palaidoti tėvo dr. Kazimiero Valterio, kelis dešimtmečius gyvenusio Birminghame, palaikai.

O tik prieš pusmetį ten palaidota Gajutės O'Brien-Valterytės mamos pelenų urna. Rokiškis - jos gimtinė. Tėvas kilęs iš Zarasų.

Karo audros į Britaniją nublokštų Kazimiero ir Birutės Valterių šeimoje buvo puoselėjama lietuviškos dvasios, tikima, kad kada nors pavyks sugrįžti į laisvą Lietuvą. Gajutė pasakojo, kad nuo mažens dalyvavo lietuvių skautų veikloje, Britanijoje dainavo tautiniame ansamblyje. Ir savo tris vaikus, gimusius Anglijoje, auklėjo lietuviška dvasia. Jie gražiai kalba lietuviškai, laisvai bendravo su bendraamžiais, atvykę su tėvais į Lietuvą.

Gajutės Valterytės ištikimybė lietuvių dainoms, jos gražiai dainuojamos lietuvių liaudies dainos rado atgarsį ir jos vyro Vincento O'Brien sieloje. Mums, lietuviams, tikrai nuostabu, kad toli nuo Lietuvos gyvenantis, niekada joje nebuvęs anglas gerai išmoko mūsų kalbą, dainuoja daug mūsų dainų.

- Man buvo labai labai įdomu pamatyti, kaip lietuviai gyvena, ypač kaimuose. Ignalinos krašte išbuvo 4 dienas. Nuostabi gamta, ežerai. Pirmą kartą gyvenime grybavau. Ėjome į Palūšę, į Šv. Lauryno atlaidus. Kadangi

Vincentas ir Gajutė O'Brien "EL" redakcijoje Vilniuje.

labai mėgstu muziką, itin įdomu buvo pasiklausyti vietinio choro dainavimo. Kitame kaime iki parvyčių buvome gegužinėje. Dainavome ant tilto, - lietuviškai pasakojęs Vincentas O'Brien, prieš grįždamas į Londoną su Gajute užėjęs į "EL" redakciją Vilniuje.

Girdėjome apie tokį įdomų epizodą iš O'Brien buvimo Ignalinos krašte. Jis paprašė vietinių padainuoti lietuvių dainų. Po kiek laiko viena moteris, prieš tai jau girdėjusi, kaip dainuoja Vincentas O'Brien, pasakė:

- Jums reikia pasimokyti iš to vyro, kaip dainuoti lietuvių liaudies dainas...

Susirinkę lietuviai buvo nustebinti, išgirdę Vincento O'Brien balsą, sužinoję, kad jis anglas ir tiek mūsų dainų moka.

Kaip svečias sakė-redakcijoje, jam labai didelį įspūdį padarė Palanga, Baltijos jūra, o ypač Nida ("viena gražiausių vietų, kokią esu matęs savo gyvenime"). Buvo Kaune - Karo, Čiurlionio muziejuose, išvaikščiojo Vilnių.

- Dabar suprantu, kodėl lietuviai taip myli savo žemę. Kalnai, laukai, ežerai, miškai - fantastika! Tikrai! Daug buvau girdėjęs apie Lietuvą, daug skaitęs, bet viskas gražiau nei galėjau įsivaizduoti.

Kelią į lietuvių kalbą Vincentui O'Brien atvėrė lietuvių liaudies dainos, kurių jį išmokė Gajutė. Jas dainuoti pradėjo daugiau kaip prieš dvidešimt metų, kai tik jie apsigyveno.

Vincentas O'Brien gimęs Vidurio Anglijoje, Stoke on Trent, jo tėvai - airiai. Kai juos aplankydavo su Gajute, padainuodavo lietuvių dainų. Jis pasakojo norėjęs mokytis lietuvių kalbos, kad nebūtų nuobodu per lietuvių renginius Britanijoje, kuriuose tekdavo su žmona dalyvauti. Sako, kad tas mokslas prastai sekėsi, kol šeimoje neatsirado vaiku.

- Gajutė su jais kalbėjo tik lietuviškai. Kartu mokiausi ir aš. Man

atrodo, svarbiausia - nebijoju, jog ką nors pasakysiu blogai, Gajutė pataisydavo. Ir pramokau - kaip vaikas, - juokiasi Vincentas O'Brien.

Po Lietuvą jie važinėjo "Lada", kurią paskolino Abraičių šeima. Porą kartų pradūrė padangą. Aišku, buvo nustebinti, savo kailių patyrę, kad iki vakarietiško serviso Lietuvoje dar toli, kai tokia bėda jiems atsitiko miške. Ėjo į artimiausią kaimą, ieškojo mechaniko. Pasirodo, vienas toks kaimas tėra, bet išvykęs į Ameriką, grįš tik už 3 mėnesių. Turėjo patys keisti ratą, kas Anglijoje neįprasta. Ten tai techninės pagalbos darbas, jį labai greitai bet kur prisistatys, prie visų kelių telefonai, gali tuojau ją pasikviesti. Pas mus iš miško nepaskambinsi. Ir net jei telefonas yra, sekmadienį pagalbos nepriskambinsi, kaip jiems buvo. Važiavo be atsarginio rato, drebėdami, ką reikės daryti, jei dar vieną padangą nuleis.

- Turbūt radome visas Lietuvos gatvių ir kelių skyles, - vėl juokdamasis sako Vincentas O'Brien. - Tokių šunkelių (taip ir pasakė gražiai lietuviškai ponas O'Brien: šunkeliai), kokiais teko važinėti Ignalinos krašte, Jonavos rajone, Anglijoje senai nebėra. Tiesa, pagrindiniai keliai jūsų krašte neblogo. Praeis keleri metai, neliks tų šunkelių.

Tokie pagrindiniai Vincento O'Brien, šiemet pirmą kartą pabuvojusio Lietuvoje, įspūdžiai. Prašėme pasakyti, kas dar, be šunkelių, nepatiko Lietuvoje. Jis nusišypojo ir pasakė:

- Kitąmet būtinai atvažiuosiu į Vilnių įvyksiančią Dainų šventę.

Kitame numeryje paskelbsime Vincento O'Brien mintis, išsakytas "EL" redakcijoje apie lietuvių Namų Londone ir Sodybos reikalus, perspektyvas.

ELR

Dr. A. Nesavo linkėjimai Britanijos lietuviams Boltone

Prėjusiam numeryje išspausdino Tautos šventės paminėjimo rugsėjo 18 d. Anglijoje, Boltone, aprašymą. Šiandien skaitytojams pateikiame Lietuvos laikinojo reikalų patikėtinio dr. A. Nesavo sąskrydyje pasakytą kalbą, kurią "EL" atsiuntė Eltos korespondentas K. Tamošiūnas.

Mieli lietuviai, visi šio vakaro svečiai!

Važiudamas iš Londono į šį miestą ir į susirinkimą su Jumis mažiau pakelėse jau gelstančius mėdžius. Prasidėjo ruduo, baigiasi 1993 metai. Aš prisimenu pernykštį susirinkimą su Jumis Nottinghamame. Kaip neįtikėtinai greitai bėga laikas, galbūt todėl, kad mūsų laukia tiek daug neatliktų darbų.

Šiais metais buvo daug įvykių, kurie ilgai išliks mūsų atmintyje. Aš noriu prisiminti kelis svarbius įvykius Lietuvoje. Vasario mėnesį mes buvome liudininkais itin svarbios ceremonijos - Lietuvos Respublikos Prezidento inauguracijos. Visi matėme ir supratome to įvykio reikšmę, būtent, kad įvyko aukščiausios mūsų nepriklausomos valstybės politinės valdžios demokratinį rinkimų įprasminimas. Būta ir kitų įvykių, kurie įsirežė atmintin. Birželio mėnesį Lietuva pagaliau įvedė savo nacionalinę valiutą - litą. Nors jos įvedimą lydėjo daug nesusipratimų, klaidų ir iki šiol lieka daug neišskumų, tačiau mes visi turime džiaugtis ir tikėti, kad Lietuva pagaliau pajudėjo iš mirties taško. Nors mūsų pinigai ir nėra labai išvaizdūs, nėra gerai apsaugoti nuo padirbinėjimų, tačiau tai mūsų pinigai. Ir turėdami savo valiutą mes jau esame kitoje, naujoje situacijoje.

Rugpjūčio pabaigoje paskutinis rusų kareivis išėjo iš Lietuvos. Tai tiesiog epochinės svarbos įvykis. Deja, ne daug kas Vakarų Europoje suprato šio įvykio svarbą. Vakarų spauda ir kitos masinės informacijos priemonės beveik nepastebėjo šio išėjimo. O juk tai buvo ilgo kelio pabaiga. Rusų armijos pasitraukimas iš Lietuvos beveik sutapo su kitu svarbiu įvykiu, popiežiaus Jono Pauliaus II vizitu į mūsų kraštą. Šis vizitas nebuvo tik ceremoninis vizitas, jis paliudijo dar kartą, kad esame nepriklausomas kraštas ir kad Lietuva pasirengusi morališkai pasikeisti. Aš manau, kad šis vizitas greitai duos daug vaisių, jis padės greičiau atgimti ir atsikurti Lietuvos bažnyčiai, kaip institucijai, kaip kultūros ir krikščioniško tikėjimo nešėjai. Ir mes, reikia tikėti, sugebėsime morališkai atgimti. Mums dabar turėtų rūpėti ne tik ekonominiai sunkumai, bet ir moralinis bei religinis atgimimas plačiausia prasme.

Buvo daug kitų svarbių ir vertų paminėti įvykių. Taigi turime jau kuo pasidžiaugti. Mes žinome ir savo rūpesčius, suprantame Jūsų problemas. Negalvokite, kad Lietuva nesupranta Jūsų problemų, bet ji nesugeba išspręsti jų greitai ir efektyviai, neįskaudindama ar neužgaudama lietuvių, kurie nesava valia atsidūrė svetimuose kraštuose. Aš norėčiau tai

ypač akcentuoti. Negalvokite taip pat, kad mes Lietuvoje nesupratome, kas atsitiko su mumis, su visa Lietuva, kad Jūs buvote išsviesti iš savo krašto, iš savo namų, iš savo valstybės per karo sūkurius ir patyrėte daug kančių. Atsitiko taip, kad jūs likote iš esmės be nieko.

Mes, likusieji Lietuvoje, atsidūrėme irgi naujoje situacijoje, suvokėme, kad neturime savo balso, neturime galimybės išsakyti savo tikrųjų norų. Ir būtent Jūs buvote tie, kurie sakė pasauliui, kas yra Lietuva.

Dabar, kada Lietuva laisva, jūs norėtumėte, kad kraštas iš karto pasikeistų. Mes irgi to norime, bet tai neįmanomas dalykas. Suvokdami tas problemas ir sunkumus, su kuriais susiduriame, mes turime suprasti, kad dabar gyvenančios Lietuvos kartos, visi dabar gyvenantys esame jau paaukoti. Kitaip tariant, turime paaukoti savo gyvenimą Lietuvos labui. Aš esu beveik tikras, kad man neteks pamatyti klestinčios Lietuvos, nors tikiu pamatyti, kad mes einam į gerovę. Galbūt tik mūsų vaikai ir vaikaičiai pamatys tikrai klestinčią Lietuvą. Mes turime priimti šią situaciją kaip savo lemtį, kitos išeities nėra. Tačiau dėl to mums nereikia nusiminti. Juk turime svarbiausią dalyką - savo valstybę ir apie tai turime galvoti. Dabar neturime galvoti apie savo asmeninį likimą. Žinoma, privalome rūpintis savo šeima, artimaisiais, bet pirmiausia turime galvoti apie valstybę. Mūsų valstybė yra ta vertybė, kuri nulems visų mūsų gyvenimą. Ir aš manau, kad šis bendras tikslas turi mus apvienyti: galime būti labai skirtingi, ginčytis ir nesutikti, turėti pačias įvairiausias pažiūras, tačiau privalome eiti į vieną bendrą tikslą, tai, kartu, savo valstybės stiprinimas, o jeigu reikia - gelbėti ją.

Nes tai, kas įvyko 1990 ir 1991 metais, buvo ne kas kita kaip stebuklas, o stebuklai, kaip jūs gerai žinote, labai reti, ir mes turime tą stebuklą išsaugoti. Aš norėčiau baigdamas šią kalbą paminėti dar kitų dalykų. Mes susirinkome čia į ukrainiečių namus. Šiandien ir Ukraina yra nepriklausoma valstybė, mūsų šalis yra apsikeitę ambasadoriais. Tai buvo sunkiai įsivaizduojami dalykai vos prieš keletą metų. Šiandien mus džiugina tiesioginiai ekonominiai - prekybiniai ryšiai. Labai svarbu, kad visi mūsų atgimę kaimynai išsaugotų savo nepriklausomybę ir valstybinį savarankiškumą. Yra daug jėgų, daug žmonių, kurie norėtų pasukti istorijos ratą kitaip. Mes turime daug galingų priemonių, įvairios galingos organizacijos veikia prieš Lietuvą, ir mūsų kraštui nepaprastai sunku atsispirti tai priešškai veiklai. Todėl, dar kartą kartu, mes turime išsaugoti savo brangiausią turtą, kurį turime, - Lietuvos valstybę.

Linkiu visiems geros sveikatos, ištvermės, tikiu, kad mūsų gyvenime bus vis mažiau neteisrybės ir daugiau tiesos. Aš tikiu, kad mes sugebėsime sukurti teisingą, demokratinę visuomenę, kurioje kiekvienas turės padorų gyvenimą ir didžiulius esąs lietuviu.

Pirkdami "Paulig" kavą, remiate mūsų olimpiečius

Pirkdami Suomijos firmos "Paulig Group" kavą "Olimpija" jūs remiate Lietuvos sportininkus, kurie gins mūsų šalies garbę žiemos olimpinėse žaidynėse Lilehameryje ir vasaros - Atlantoje. Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK) ir "Paulig" firma pasirašė sutartį. Joje numatyta, kad už kiekvieną parduotą kilogramą kavos mūsų sportininkams bus skirta 36 centai, pranešė ELTA.

"Olimpija" - pirmoji kava, pagaminta specialiai Lietuvai, ja prekiaujama tik mūsų šalyje. Visi užrašai ant pakelio lietuviški. Beje, Suomi-

jos specialistai išsiaiškino, kad Lietuvos vanduo kietesnis nei kitose šalyse, todėl kava tamsiau apkepinta; taip išsaugota "Paulig" kavos kokybė, aromatas bei skonis.

"Olimpijos" kava Lietuvoje prekiaujama Vilniaus akcinė bendrovė "Damara". 250 gramų kavos pakelis šioje bendrovėje kainuoja 4,8 lito.

Daugiau kaip prieš šimtą metų įkurtos "Paulig" firmos produkcija: kava ir jos virimo aparatai, filtrai, arbata, prieskoniniai, sultys ir kita produkcija - populiarūs Skandinavijos šalyse ir Vakarų Europoje.

Investicijos Lietuvai remti

Britanijos biznierių Iain Stewart paruošė naują investicijų būdą Lietuvos ekonomikai paremti. Jis nori, kad šį naują sudarytą indėlių fondą remtų norintieji savo tėviškei padėti, užsienyje gyvenantieji lietuviai.

Šis apsukrus škotas iš Didžiosios Britanijos prekiaudamas su Lietuva per metus sugebėjo pradėti daugelį komercinių projektų. Tačiau jis susidūrė su pagrindine problema - investicinio kapitalo trūkumu. Norėdamas tai išspręsti jis pradėjo derybas su Britų investicijų grupe Hill Samuel, kad ši pradėtų indėlių fondą, kurį remtų užsienyje gyvenantieji lietuviai. Tokio indėlių fondo dalis būtų panaudota komerciniams projektams Lietuvoje, kurie reikalingi pradinio kapitalo. "Tai būtų labai geras būdas lietuviams padėti atstatyti savo kraštą, -

sako Iain Stewart, - nes tokių projektų, kuriems tereikia gan nedidelio pradinio kapitalo, netrūksta."

Indėlių fondą administruotų Hill Samuel, žinomi prekybos bankininkai ir Londone veikianti investicijų grupė. Kad užtikrinus šio fondo efektyvumą, jo patikėtiniai būtų žymūs lietuviai ir Lietuvos Respublikos ambasados Londone atstovai.

Norintieji gauti daugiau informacijos, kviečiami kreiptis laišku ar faksu:

**Iain Stewart,
Caledonian Baltic Investments Ltd.,
29 High Street,
Dunbar, East Lothian, U. K.
Tel: +44368 64834
Fax: +44368 65471.**

ELI

Vilniaus universiteto studentai vėl mokysis Italijoje

Po daugiau kaip pusės amžiaus pertraukos Lietuvos studentai vėl mokysis italų kalbos Italijoje. Į Perudžios užsieniečių universitetą pirmą kartą išvyko septyni Vilniaus universiteto studentai - filologai, ekonomistai ir filosofai. Jiems italų kalba yra antroji užsienio kalba.

Mokslai Perudžios universitete truks tris mėnesius, iki Kalėdų. Stipendijas vykstantiems į Italiją studentams skyrė šios šalies vyriausybė.

Kad tokia kelionė įvyktų, daug padėjo Italijos nepaprastasis ir įgaliotasis pasiuntinys Lietuvoje F. Tempesta. Išvykstantiems studentams savo rezidencijoje jis surengė priėmimą.

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE
Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and
Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England
Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X
Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai;
Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skiltyje dėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 40 išsiųstas iš Vilniaus spalio 11 d.
"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456

"EL" adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.
Tel.: 010 370 2 622 466 Faksas: 010 370 2 614 984 SL 1436

Redaktorius Mindaugas Milieška

AUKOS SPAUDAI

L. Mathews - 7 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

NAUJI

"EUROPOS LIETUVIO" SKAITYTOJAI

1993 metams "Europos lietuvio" užsiprenumeravo Mrs. R. Ashworth iš Didžiosios Britanijos.

LONDONO AMBASADOJE - NAUJA DARBUOTOJA

Spalio 4 d. Lietuvos ambasada Londone pasipildė nauja darbuotoja. Kanceliarijos vedėjos pareigose pradėjo dirbti panelė Imsrė Sabaliūnaitė iš Ann Arbor, JAV, Michigan'o valstijos. Ji yra baigusi Michigan'o ir East Michigan'o universitetus, turi anglų kalbos bakalauro ir biznio magistro laipsnius.

ELI

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT
rytinėje Londono centro dalyje.

Iėjimas iš Hackney Road.
Tel. 071 739 8735

Pamaldos sekmadieniais - 9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis - Bathnal Green centrine linija.
Autobusai iš miesto centro: 26, 48, 55.

PAMALDOS

Eccles - spalio 10 d., 12.15 val.
Nottingham - spalio 10 d., 11.15 val. Židinyje.

Mansfield - spalio 10 d., 15 val. Židinyje.

Nottingham - spalio 17 d., 11.15 val., Židinyje.

Derby - spalio 17 d., 14 val., Bridge Gate.

Wolverhamptone - spalio 17 d., 16 val., Šv. Petre-Pauliujė.

Nottingham - spalio 24 d., 11.15 val., Židinyje.

Coventryje - spalio 24 d., 14 val., Šv. Elzbiotoje.

Leamington Spa - spalio 24 d., 16 val., Šv. Petre.

Nottingham - spalio 31 d., 11.15 val., Židinyje.

Northampton - spalio 31 d., 18 val., Šv. Laurynė.

LONDONE

BALTŲ TARYBA DIDŽIOJOJE BRITANIJOJE

Latvių Namuose Londone rugsėjo 27 d. vyko Baltų Tarybos posėdis. Rotaciniu būdu tarybos pirmininku išrinktas Jaras Alkis, vicepirmininku tapo buvęs pirmininkas Zigurds Kronbergs (latvis), kasininku Tilt Rigo (es-

POKALBIS SU JARU ALKIU

"EL" redaktoriui Vilniuje paskambinęs iš Londono DBL S-gos direktorių valdybos pirmininkas Jaras Alkis domėjosi "Europos lietuvio" leidybos reikalais. Jis pabrėžė "Europos lietuvio" svarbą Didžiosios Britanijos lietuvių gyvenime, bet sakė, kad tam tikra problema yra jo ekonominis savarankiškumas, minėjo kai kuriuos galimus jos sprendimo kelius, tarp jų - ieškoti paramos iš Europos Bendrijos fondų.

Jaras Alkis išsakė susirūpinimą dėl Lietuvos pašto nuo spalio 1 d. padidintų kainų siuntiniams į užsienį, kas didina ir "EL" siuntimo išlaidas, ragino didinti skaitytojų skaičių Lietuvoje, taip pat daugiau prenumeratorių ieškoti užsienio lietuvių kolonijose, ypač Vokietijoje. Jis sutiko, kad reikės padidinti prenumeratos mokesť.

J. Alkis minėjo, kad dėl nežinomų priežasčių prof. V. Landsbergis spalio 4 d. neatvyko į Didžiąją Britaniją, neįvyks "EL" Nr. 38 skelbti jo susitikimai su lietuviais Bradforde ir Mančesteryje.

Spalio 4 d. Vilniuje greitosios pagalbos universitetinėje ligoninėje atlikta operacija prof. V. Landsbergiui. "Respublikos" pranešimu, jam pašalinta riestinės žarnos riebalinė atauga (epiplotitas). Jau antrą dieną V. Landsbergiui buvo leista vaikščioti. Kaip "EL" sužinojo Seimo opozicijos lyderio sekretoriute, jeigu nebus komplikacijų, prof. V. Landsbergis tikisi atvykti į Londoną spalio 11 d. ir ten susitikti su tautiečiais, spalio 12 val. skaitys paskaitą Cambridge Universitete.

LIETUVOS AMBASADA LONDONE

17 ESSEX VILLAS LONDON W8 7BP

Tel.: 071-938 2481
Fax: 071-938 3329

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsisaugoti, kas padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

tas), auditorium Mečys Bajorinas. Baltų Tarybos kasoje 1993 metų rugsėjo 30 d. buvo 3199 svarai, laikomi Midlands banke.

LONDONO LIETUVIAI ARTĖJA PRIE LIETUVIŲ SODYBOS

Londoniečiai E. V. Olensevičiai iš Londono persikėlė gyventi White Hill, prie Bordon. V. Olensevičius yra Sporto ir socialinio klubo valdybos narys.

FUTBOLAS

Londono Hackney-Leyton futbolo lygos trečiojoje divizijoje žaidžianti Sporto ir Socialinio klubo "Lithuanian Victoria" komanda pirmuosius tris susitikimus baigė taip: "Resolute" - "Lithuanian Victoria" 0:3, "Lithuanian Victoria" - "Cleveland Rangers" 5:3 ir "Highbory Park" - "Lithuanian Victoria" 1:5.

"LIETUVIŲ BALSO" ADMINISTRATORĖ LONDONE

Dr. Joana Danilevičienė iš Čikagos svečiuojasi pas savo brolių, Londono lietuviškos Švento Kazimiero parapijos kleboną dr. Joną Sakevičių MIC.

Dr. Joana Danilevičienė yra Čikagoje leidžiamo dvišavaitraščio "Lietuvių Balsas" vyriausioji administratorė-sekretorė.

KAPINIŲ LANKYMO DIENA

Jau tradiciškai beveik nusistovėjusi kapinių lankymo diena yra artimiausias Vėlinių dienos sekmadienis. Šiemet tai bus sekmadienis, spalio 31 diena, 14 valandą.

Daugiausia Londone gyvenusių lietuvių paskutinio šimtmečio laiko-

tarpiu palaidota Švento Patriko kapinėse. Čia yra lietuviškas kapinių lopinėlis, kuriame ilsisi daugiau negu šimtinė lietuvių, tarp jų buvęs Lietuvos ambasadorius D. Britanijai ir Airijai B. K. Balutis, ilgametis Londono lietuviškos parapijos klebonas K. A. Matulaitis PHD MIC.

Kapinių adresas: Švento Patriko kapinės Longthorne Road London E11.

Pasiekiamos Londono požeminiu transportu - "Central Line" važiuoti iki Leytono stoties, autobusais 57-69.

AŲA APOLONIJA SINIUŠIUTĖ-DAVIS

Sulaukusi 69 metų amžiaus spalio 2 d. mirė Apolonia Siniušiutė-Davis. Gyveno Edmontone.

Palaidota iš Edmontono Šv. Edmundo bažnyčios vietinėse kapinėse.

Liko nuliūdę dukterė Esther, sūnus Antanas, seserys Elena Degutienė, Salomėja Bungardienė, Juzefa Kalinauskienė, Viktorija Puidokienė ir jų šeimos.

Londono Švento Kazimiero klubo valdyba ir jo nariai reiškia gilią užuojautą Viktorijai Puidokienei.

AŲA ANDRIUS ANTANAS DOBROVOLSKIS-DOBBS

Rugsėjo 20 dieną staiga mirė Andrius A. Dobrovolskis-Dobbs, sulaukęs 41 metų amžiaus. Laidotuvių pamaldos vyko Londono Švento Kazimiero šventovėje. Mišias ir kitas laidojimo apeigas atliko klebonas dr. Jonas Sakevičius MIC. Rugsėjo 27 dieną palydėtas į London City kapinių krematoriumą.

Liko nuliūdę tėvai Marija ir Jonas, dvi sesutės ir keturi broliai.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame Britų lietuvių pagalbos fondui vaikams Lietuvoje už paramą, gautą per p. S. Kasparą, sanatorijos vaikams. Jūsų dovanoti pieštukai, parkeriai, sąsiuviniai, knygutės, puodukai mūsų vaikams labai reikalingi.

Linkime sėkmės Jūsų geruose darbuose.

A. Audickas
Respublikinės Vėlinių vaikų sanatorijos "Pušėlė" vyr. gydytojas

PAIEŠKA

B. Akaveckienė ieško Anglijoje gyvenančių Stasio ir Agnės Jurgučių ir jų dviejų dukrų. Prieš išvykdamas iš Lietuvos gyveno Aušros Takas, 3A Kaune. Patys Jurgučiai arba ką nors apie juos žinantys prašomi rašyti: B. Akaveckienė, Vilniaus g-vė 235-12, Šiauliai.

PLUNKSNOS DRAUGAI, ATSILIEPKITE!

Nori susirašinėti su Didžiosios Britanijos lietuvių jaunimu Tomas Statkevičius, 19 metų amžiaus. Šiuo metu jis mokosi Lietuvos žemės ūkio akademijoje, Ekonomikos katedroje, mėgsta muziką, sportą ir kitus įvairius hobi. Rašyti lietuviškai arba angliškai: Tomas Statkevičius, Šiaurės pr. 19-28, 3042 Kaunas

Nottinghamo moterų draugija spalio 30 d., 18.30 val., Latvių klube (1A Standhill Rd., Carlton Hill, Nottingham)

ruošia Rudens balių.

Iėjimas 3 svarai vienam asmeniui. Kas norės dalyvauti, prašom užsirašyti iki spalio 28 d. Skambinkite 505686-609375.

Kviečiame tautiečius apsilankyti

Moterų draugijos valdyba

PASAULYJE

Amerika išniekinta Somalyje

Amerikiečiams buvo labai skaudu stebėti per televiziją nužudytą JAV karių kūnus Mogadiše, tuo labiau prisimenant, kad Amerikos kariai ten buvo pasiūti padėti teikti humanitarinę pagalbą. Amerika įsivėlė į dvikovą su svarbiausiu Somalio karo vadu generolu Mohamed Aidid, kurio nepajėgia sugauti. Per paskutinę labai nesėkmingą ataką amerikiečiai neteko 12 karių, daug sužeistų ir keli paimti į nelaisvę. Nužudytus Amerikos karius vietiniai išniekino ir su pajuoka tapė Mogadišo gatvėse. Amerikoje jau reikalaujama, kad kariuomenė būtų atitraukta iš Somalio, bet po paskutinių įvykių prezidentas Clintonas prižadėjo pasiūti sustiprinimus, kad atstatytų JAV karių prestižą.

JTO nesiseka nei Somalyje, nei Bosnijoje. Bosnijos parlamentas atmetė paskutinį taikos pasiūlymą ir, atrodo, yra pasiruošęs pergyventi kitą žiemą kovose su serbais ir chorvatais.

Libija nebijo sankcijų

Prieš penkerius metus amerikiečių lėktuvus su keleiviais buvo susprogdintas, kai skrido virš Škotijos vietovės Lockerbie. Tada žuvo visi keleiviai. Bombos lėktuve padėjimu buvo įtarti du Libijos saugumo pareigūnai, juos to krašto diktatorius pulk. Gaddafi ilgai atsisakinėjo išduoti. Jis teisinosi, kad kaltinamieji negaus neutralaus teismo ir t.t. JTO paskelbė sankcijas prieš Libiją, kol tie du įtariamieji nebus išduoti arba Škotijai, kur įvyko nelaimė, arba Amerikai, lėktuvo savininkei. Metus trukusios sankcijos - oro susisiekimo nutraukimas ir ginklų pardavimo uždraudimas - neprivertė pulk. Gaddafio išduoti tariamus nusi-kaltėlius.

Dabar JTO ėmėsi papildomų sankcijų - neleisti parduoti naftos industrijos įrengimų ir užblokuoti investicijas užsienyje, kas, manoma, yra labai svarbu Libijai. Bet kol kas ir tos sankcijos liko be rezultatų. Pradedama abejoti, ar iš viso tokios sankcijos turi kokią nors reikšmę.

Sankcijos tebėra taikomos, bet be rezultatų, Serbijai. Ten prezidentas Miloševićius teberemia Bosnijos serbus. Nepaveikė jos ir Irako - Saddamas Huseinas pajėgė išgyventi trejus metus be oficialaus naftos eksporto, ir vis mulkina JTO inspektorius, kurių uždavinys yra patikrinti Irako slapčių ginklų gamybą.

Ko siekia Rusija Gruzijoje?

Neabejojama, kad Abchazijos sukilėliai pajėgė nugalėti Gruzijos karius tik su Rusijos pagalba, nors oficialiai Maskva to ir nepripažino. Rusijos nacionalistai siekia įtraukti Gruziją į NVS. Pats Jelcinas tyliai sutinka su nacionalistų užsimojimu atgauti jei ne visą, tai bent daugumos buvusių 15 sovietų respublikų kontrolę. Abchazija nori atsiskirti nuo Gruzijos ir užmegzti tamprinius ryšius su Rusija, ko Gruzija vengė. Prezidentas Ševardnadzė paaukojo visą savo prestižą, kad neleistų abchazams atsiskirti.

Naujoji Jono Pauliaus II enciklika

Oficialiai pristatyta naujoji popiežiaus Jono Pauliaus II enciklika, kurios antraštė: "Veritatis Splendor" ("Teisybės grožis") - apie kai kuriuos pamatinius Bažnyčios moralinio mokyimo klausimus.

Tai dešimtoji Jono Pauliaus II enciklika. Pirmą kartą per penkiolika savo pontifikato metų Jonas Paulius II tokį dokumentą skiria krikščioniškosios moralės klausimams.

Jonas Paulius II encikloje pabrėžia bažnyčios teisę kištis į moralinį elgesį ir jį reguliuoti. Kitaip negu kitos enciklikos šis dokumentas skirtas tiesiogiai pasaulio vyskupams.